

ГЛАВА 4

~ - Ì ˘ - ÀÔ ·· × - Ñ ° ÀΒ ·· Ñ - Ì - É " ÀΒ - - ' ˘ ˘ ΡΟ ·· ·· :
 ~ - Ì ˘ - ÀÔ ·· × - Ñ ° ÀΒ Ñ ' ˘ ˘ ~ À ' " - Ñ ' ˘ ˘ ~ " ˘ Ì
 ˘ ˘ Ù - ÑÒ - -

~ ðáððáðáí êá á̂papí í̂gí í̂Æðáðáá á̂ í̂pí Ì Bí °áí í̂á, æá̂úæí̂gí — á̂ gí pí æí̂í á̂ B-
 °í ðí í̂í, Ì ðááí í̂æB°í̂í ð ê á ðí æá ððáí y ðáç°úðáðí ðáá í̂áí í̂gí pyäà í̂ápáí áí. ˘ í̂ ê í̂-
 ááðí á°êú í̂á « Ì̂Épí ópí áí á̂ », ðí áæú í̂á ópí áí á̂ (Æáæáí̂gí - á̂ °í̂ áá̂Æá ê (Æáæáí̂ ð æáí ùê, çà-
 ððá°êáá°ê °óÆí̂í Bá, ŷÉçêæáí̂ ðêá°úí̂ Bá í̂ °æðB - á̂ °í̂ áá̂-áæí̂gí ÆBòêy, í̂ óí̂ í̂ áí êá °p-
 ááð (Æ áí̂ ðí̂ æáí̂ æêçí̂ ê, í̂ ðí̂ áí̂ æáí̂ êy ðí̂ áá, °pÆáê, æí̂ áððê. Yòê í̂ áðáí áí̂ B í̂ áí̂ í̂æðááæð-
 ááí̂ í̂ æí̂çáç°êú í̂á - á̂ æóí̂ ð æêçí̂ ê °pááð, í̂á êí̂ Æðá-í̂í̂, í̂ ðí̂ (ðááðêáí̂ í̂), æá̂Æáóá°úí̂ í̂,
 æáí̂ áðí̂ í̂, æêçí̂ áí̂ ðáí̂ êóá°úí̂ í̂ í̂ ááááí̂ ê ê - ðáçáB-áðí̂ í̂ æ°úí̂ í̂ á°êy°ê í̂á æóáí̂ á-
 °áí̂ êá í̂ áí̂ gí̂ ðêí̂ á°ê - í̂ á̂ æá̂Æá, á̂gí̂ êí̂ ðá°á̂Æáóá°úí̂ í̂gí̂ ê yí̂ í̂ ðêí̂ í̂ á°úí̂ í̂gí̂ í̂ êðá,
 í̂á á̂gí̂ êí̂ áêáêáóá°úí̂ Bð æêçí̂ áí̂ í̂ Bð í̂ óóú. ˘ Éí̂ í̂á-í̂í̂ æ-ááð, ááí̂ í̂ áðáðê-áæí̂gí̂ í̂ ááðí̂ ê-
 çáòêy — áí̂ áí̂ °úí̂ óæ°í̂ áí̂ Bð ðáðí̂ êí̂, Éí̂ ðí̂ ðBí̂ í̂ í̂ æí̂ í̂ Æí̂ çí̂ á-êúð æí̂ áí̂ Éóí̂ í̂ í̂ æú yòêí̂
 í̂ápáí̂ áí̂, — æðá°á áðá í̂ áí̂ í̂ ð ááæí̂ áðí̂ áð æóí̂ ðí̂ í̂ ð áæá̂gí̂ í̂ Æí̂ í̂ á°áí̂ êy í̂ Æðáðáá ê - á̂ °í̂-
 áá̂Æá.

°áê í̂ á æ°ó-á̂yí̂ æ yÉí̂ í̂ í̂ ê-áæí̂gí̂ Ì í̂ ááðí̂ êçáòêáð ê ððÆáí̂ êçáòêáð, ááí̂ í̂ á°áðê-áæ-
 í̂gí̂ í̂ ááðí̂ êçáòêy á - í̂ æêêê — í̂ á í̂ pí̂ æóí̂ á çáêí̂ æðáí̂ ááí̂ êá, í̂á æ°áí̂ í̂á æ°ááí̂ ááí̂ êá - óæí̂-
 Ì ó í̂ pêí̂ ápó. ˘ í̂á — í̂ óááð í̂ Æðáðáá í̂á °óÆí̂ (êêð Épêçêæ á̂gí̂ æí̂ Ææóááí̂ í̂ Bí̂ ópááêòêí̂ í̂ í̂ Bí̂
 ááí̂ í̂ á°áðê-áæí̂gí̂ ê æáí̂ áðí̂ Bí̂ í̂ óí̂ í̂ áí̂ êð. ˘ Éí̂ í̂ óá XIX — í̂á-á°á XX áá̂Æá ðáÉí̂ ð (Épêçêæ á
 - í̂ æêêê áí̂ æðê°á Æí̂ °úí̂ í̂ ð í̂ æpóí̂ ðB).

4.1. ~ áðááí̂ ðí̂ ð á æí̂ áððí̂ í̂ æòê

□ áí̂ í̂ ð êç °óááí̂ Bí̂ æí̂ æðáá°ŷpòêí̂ ááí̂ í̂ áðáðê-áæí̂gí̂ Ì í̂ ááðí̂ êçáòêê á ÑÑÑ-, (ÆáÉ ê
 áí̂ áæáí̂ Ì êðá, æðá°í̂ í̂ á°í̂ í̂ í̂ á æí̂ êæáí̂ êá æí̂ áððí̂ í̂ æòê ê óáá°ê-áí̂ êá í̂ ðí̂ áí̂ °æê-
 ðá°úí̂ í̂ æòê æêçí̂ ê. ˘ á̂ °í̂ í̂ á í̂ ðí̂ æóí̂ á ðí̂, -óí̂ á ðáç°úúðáðá yóí̂ gí̂ í̂ áðááí̂ ðí̂ ðá °p-
 áê æðá°ê æêúð áí̂ °úí̂ á. ˘ áæú í̂ í̂á áí̂ çí̂ Æí̂ í̂ á°áí̂ êy í̂ í̂ Éí̂ °áí̂ êð æðá í̂ áæðááí̂ áí̂ í̂ Æí̂ °áá
 yÉí̂ í̂ í̂ ê-í̂ Bí̂, -áí̂ í̂ ðáæáá, ê yóí̂ ðáçÉí̂ ðáæí̂ êðê°í̂ ááí̂ í̂ áðáðê-áæí̂gí̂ æáí̂ Æí̂ áó - á̂ °í̂ áá-
 Æá, á - á̂ æóí̂ í̂ æòê, æáá°á°í̂ í̂ áí̂ óæí̂ í̂ ðí̂ áæí̂ p̂p̂ áBæí̂ Éóp ðí̂ æáááí̂ í̂ æú. ˘ í̂ yóí̂ í̂ ó í̂ áðááí̂-
 ðí̂ ð á æí̂ áððí̂ í̂ æòê í̂ í̂ æ°óæê° çáí̂ á°í̂ í̂ Æí̂ °áá í̂ êðí̂ Éí̂ gí̂ í̂ í̂ ááðí̂ êçáòêí̂ í̂ í̂ gí̂ í̂ ðí̂ óáææá —
 ááí̂ í̂ áðáðê-áæí̂gí̂ gí̂ í̂ áðáí̂ í̂ áá.

°áê í̂ ðí̂ á-á° í̂ áçááí̂ °gí̂ áí̂ ðááí̂ °pòêê êçááæóí̂ Bð ááí̂ í̂ áðáð °í̂ áí̂ æá°úæí̂êð, « ðóæ-
 æí̂gí̂ æí̂ áððí̂ í̂ æú á í̂ Æðáí̂ ðêí̂ ê-í̂ á°ŷ çáí̂ °ááá°ú-áæí̂gí̂ ê í̂ ðæðá°Bí̂ á æáí̂ êóáðí̂ í̂ í̂, (Éó°ú-
 ðóðí̂ í̂ í̂ ê yÉí̂ í̂ í̂ ê-áæí̂gí̂ í̂ óí̂ í̂ áí̂ êyí̂ æððáí̂ »¹. ˘ á ðóÆáæá XIX ê XX áá̂Æá á - áðí̂ í̂ áðæí̂gí̂

¹ Новосельский С. А. Ñí̂ áððí̂ í̂ æú ê í̂ ðí̂ áí̂ °æêðá°úí̂ í̂ æú æêçí̂ ê á - í̂ æêêê. ˘.á., 1916, с. 179.

— 1 жетке етсе (ЕаеаЫ 100 дї акал Етжы і а°у=ЕЕі а ої °уЕі 70 аї аетлаа°е аї і аї і °ї °ї аа, 49 — аї 20 °ао, 36 — аї 50; Етсе (ЕаеаЫ 100 дї акал Етжы аааї =аЕ жї і оаоаоаааї і і — 74, 53, Е 39. Њааї уу і дї аї °аеллао°уї і жоу аелці Е жї жоаа°уа 31 °ї а о і оае=Еї, 33 °ї аа о ааї оЕї, і і уої і о і і (Еаааоа°р і адоааї аБа жодаї Б ої °ї адоаї аї Е і доааї жї і аел°е — 1 жетке і а і аї аа, =аї і а 15 °ао. — 1 жетке жї і доаї у°ажу °оАї Еї адоаї =і ау жодооЕодоа і оЕ=Еї жї адоЕ, і і а ої дї Едї аа°ажу і і а доаї арөЕї аї аааоаоакаї уЕці °аї і Бї (аї аї і Еї) оаЕ-ої дї а Е і Аоа°ї а°Еаа°а аБжї (Ер жї адоої жоу а ааоаЕї Е і і °ї аБї аї адоааа. — ааа а ж-одоааЕї а ааааоаоаЫ °ї аї а а °ї дї ааЕї і і жад°аї Еуї. аадої адоаЕї о =аае ННН— ої °уЕі і о оо-АадоЕо°аа і і °аЕа°ї жабї а 11% (Еаеаї °ї і і Еї °аї Еу. — °а Аї °уї а аелці ао (і Еї °ї 12%) ої і жет°а і і ааї і і Еу — і аї а Етсе °аааї Бї і оЕ=Еї ааоаЕї о жї адоої жет°е: 70–80% ої Едоаа-т Е і і о уої о і оЕ=Еї Б Е і а°е аї адоаао аї 10 °ао, а 40–50% — аї і аї і °ї °ї аа. °аої і і а =Е°о і ааоао і і °аЕа°ї і о Еї оаЕоЕї і і Бї жад°оаї =і Бї аАї °аааї Ео Е адо°аї Аї °ааї ао, ої °уЕі і а аї °р ої адо Е і і о жЕадо°аЕї Б, аЕодоаоЕЕ, аЕаї оаоЕЕ Е Аоаї і і °ї оЕоа і оЕ-і і аЕ°ї жо Аї °аа 6% і і Еї °аї Еу. — і °ї уЕці °аї і Бї і оЕ=Еї жї адоЕ а жад°аЕї о і ааої жет°е АБ°а, аадої уої і, аоа Аї °уї ао.

І і аадої ЕааоЕу жї адоої жет°е і АеаЕоаї і АБ°а і аї і о Етсе і адоаї жодаї аї і Бї аааа= і Аоа-°ї і Аї і а°аї Еу жї ааоаЕї °ї і Аоааоаа. °ааа а °а ЕаЕдї аааї Еї Е аї аааї Бї Е жодаї аї Е, аї о і доааої у°ї і жодоаоаоуї Екаї Еї °ї °аЕ=ааЕЕ о (жаї Еодоаї Б) і адоаї а — і о жодоої о Е і і аї о жодооЕодоа і оЕ=Еї жї адоЕ, і о жодоої о Е і і аї о і і аа°е аБї Едоаї Еу і і Еї °аї Ео, аБЕ-одоаа і оЕ уої і, а жодоаї аї, і ааЕї °уЕі ааауоЕї а °ао аелці Е а°у (Еаеаї °ї дї акал а°ї жы. — ої і, (ЕаЕ доаї а°ажу уоа аааа=а а ННН—, ж і аЕАї °уї ао уаї і жоу і доааЕ°е жоу і дї оЕаї оа=Еу жї ааоаЕї о ааї і °аоаЕ=ааЕї о і і аадої ЕааоЕЕ.

“ааї і аї і і, а ННН— і доааї оЕї Еї а°е жоу аї а=Еоа°уї Ба Е і аАааоаї аї і Ба оаЕ°у а Аї дї Ааа а жї і доаї аї Еа аелці Е Е аї ої аау °раао. — аї аЕї уоа Аї дї Ааа =ааої і і і Еї а°ажу оцЕї оаї і і (ЕдоаЕ=ааЕЕ, жодої Е°ажу і а аЕї жодаї ааї ЕЕ аї ааї Бї оаї і і °ї °аЕ=ааЕЕ і і аї і-аї а (Еї ої доа і і °аЕ (ЕаЕї а-ої адоаї у аааа оаї аї і і доаааоау а ННН—), і і Ааа «жї оЕї-Ео°уодої і °ї Ао°уї і а», і Аааї а=Еаааї а°ї і і жодої і і а і Аї і а°аї Еа Е жї аадої аї жодаї ааї Еа жодоаа°а Е Аї дї АБ жї жї адоу. Оаа а 20-а – 30-а °ї аБ аоо=а°а і Аааї і Еї аї і жоу оаї, =ої жї оЕа°уї і а акааї Еа і рї А°аї апааї і раї аї Еу =ааої і і аї аї уаоау і ааЕЕї-оаї і і °ї °аЕ=ааЕЕї. — аЕ і Ежа° і аЕї Етсе аадої рї а оаї °ао і і і аї ао і ааЕоЕї жЕї о і рї оЕ°аЕоЕЕ, «і Еї-°ї і аа ж°Ет Еї і жЕ°уї Б о аї і (ЕаАї °уЕ)»³.

І ааао оаї, і аї і о Етсе °аааї Бї аааа= і і аадої ЕааоЕЕ жї адоої жет°е АБ°ї і доаї аї °аї Еа жї оЕа°уї і о Е і жЕї і °ї °аЕ=ааЕЕї о Еї адоЕЕ і ої і °ї °ї. — і доааї °рөЕї і і і і о дї жет°е жЕї і о і Аоааоао АБ°Е жад°аааї і Б і аааЕаї і а жї Едоаї Еа і адоа жї арөу, і аааоЕа а аї аї і ж-і і жоу ао і ої оЕаї жої уоу Е а ої жад°аї у і а°ажу оаї і і жоу аелці Е, і адоаЕї і дүї і і доаї а-АоааЕлао°уї і а і ої і аї Еа Е і ао. — раЕ і і і доа жодо і а ої а°е Аї дї оау а аелці у — жад°е Е жад°е і ааоао. «— ж°Е АБ і і аї °а, — °ї аї оЕ° . Оаї аї жЕї о і доааЕї і (Едоаауї Еї а, — ...=ої і і і жад°е жад°оу жад°е і ааоао, ої ЕдоаөЕї оаї адоу Аааї аауЕї °ї аї Еї аї Еу жї ої у-і Е, оБжы=аї Е..., =ої аї о, і оаЕЕо, і і жад°е аАї оЕоау аї і Аоа і жад°е, і жад°е жад°е уа, жад°е і а, ааоу, і і АБ аааї і аї доа° і а ааау і Ед... і аої аао, =ої і Е=а°ї уої °ї аї о і а°у-

² Бирюкова Р. Н. ОаА°ЕоБ жї адоої жет°е і і і оЕ=Еї аї жї адоЕ. // °дї А°аї Б ааї і °аоаЕ=ааЕї о жодоаЕ-оЕЕ. Т. ., 1959, с 339.
³ Милин С. А. — аї і °раөөЕу Е жї оЕа°уї ау °аЕаї а. Т. ., 1973, ж. 140.

çÿ...»⁴. Аи Авоÿ æаи Е и аАЕÖааи Еÿ æЕçи Е Öоææи Ö аäðааи Е а öæа öи ии Еи ааи аÖÿæи (и и - öаи öЕЕ «а°æоЕ çаи °Е», «öæаи и° и и°ÿ», и ðäаи ЕæБæрöаи æаа и и öи Б и и äааи Еÿ (öðæöüÿи Еи а, öæи аи æЕÖü и Еæа°: «-æаи а и и° а Еи äаö äа°и öи öи (и æ æаБи Е æЕöи Би , а аи и äöаи и°, аи æ°аАи и°, аи и и°ЕАæрöаи аи ö и а ö äа°а...». °ðæöüÿи Еи и öЕаБЕ аБ- и и°и öü и öЕЕаçаи Еÿ «öæаи и° и и°ÿ Е и öЕаБЕ и и°ЕАöü, öаЕæа Еæи и°и öÿ æ öи =и иöüр æаи р и и°ЕАа°ü, öаç и а öÿи öæаи Би и и°аи аи ö и öаäöЕаçаи а»⁵.

~ææаи а иöü и äðäа æи äöüр — и аи öæаи öаи äÿ -äðöа æааи и и°ЕæöæЕи ä°äöи Би и А- öæöа, а ЕçАаä°аи а и öи äа и аи иæöö öаäö и и æааи ö Еи öäаöЕöи и и ии öи Еöи çааи Ер. ~а æ°ö -äöи и и и°ÿ и ö аЕöаи а иöü а Аи öüАа æи æи äöüр, (Еæöööÿæÿæö и öи äæöæöааи и иö æаи аи öÿ, äöа æöи °аö и çаçа и äðäаи (æöðä=-а°æü а -и ææЕ æ и аи аи Аöаи Еаи , öи äæöааи и Би и аи аи Аöа- и Ер и и°аи Е°Е . ~а и öи äаБи «æЕи öи æöЕ æи и Аöаи Еö». öüи и аи аи Аöаи Еа =öæööööæÿ, и а- и öи äö, ö . Öи öæöи и Е öæи и аБöææööæÿ öæöаи Е а и° и äöæи аææö. ~и çаи Би äа, äöи Ö «öðööäöи аи Ö æи и аöБ», и öæöæäаö æаи р æаи ö çа Аæи и (и Öæöаи и çаи öи äüа äööö. «...æ°Е АБ и а АБ°а æи æааи æЕаи öи и, и а АБ öаЕ и а ö -а°æü; æ°Е АБ и а АБ°а æи æааи -а°и äаЕ, öи ö и аа АБ°а АБ ääöа а и°а Е и а АБ и°аи öЕ°а Е äöи а°а, (ЕаЕ и°аи öÿö ääöрöЕä АæАБ: «и° äа°, и°а Е çÿ°, и ö и°а и а ööааи ö». ~а и АБ äöи а°а, =öи æЕçи ö Е æи äöü (ЕаЕ æааи öр- äаö, öаЕ Е äа ääöö аи а а°æöЕ öрäаö, а аи а°æöЕ и°а, Е öи аа АБ и а и а ö -а°æü öаи , =öи äа ä°æöЕ АБ и и öааи öäöööü Аи °аçи ö Е æи äöü ääöö, а и а и öи öÿи и а æаä°а°а. ~ äö- и° и öææЕаçа Öи öæöи и°, «Ni äöü ~ааи а и°уЕ-а», öаЕæа öæö°ЕАæрöæÿ äаа и öЕи öЕи а и öи и - и аи Е Е æи äöö. ~ö-äÿи Ер öи öðæрöаи ~ааи а и°уЕ-а Е öæöаи öæö а и° А°ЕçЕи и öи öЕаи - и иöæöä°ÿöæÿ äа°Е-äæöааи и и -æи и (и öи и а и öи и а и Е и äаä°æрöööæÿ æи äöö «Аöööаи и° и öæЕа») äöææи а, (и öи öБö и аи öи öи (и «и°а°... и и и а°, а =аи äа°и, Е и а æ-Еöаö и öæ- и Би æЕöБäöü öüи и°». «æа öи öäöü Аöааи», — и öÿи и æЕаçа° и и ~ааи ö и°уЕ-ö öи öæ и и - äöи ö° öæа и и öа äаи æи äöö: «и öæÿ аи öÿ. æа öаи æа Аöааи». ~и и Бæ° Öи öæöи и°, ööö- и äÿ и° æи и (öööææрöæи и Еçаи аö «öööаи и Бö öи öææöæааи и Бö äЕö æи äöö» аи ööи аи ö «æ°ö -äöи и öи и аи öЕöи и öæ», аи ö öæи и Аи öи а и и ööи а и и Е-ææЕи а æи и (и ÖæöаЕä ~äöææи а.

-äçöи ääöæÿ, а -и ææЕ Е а и öи и° и äаЕа и а æа öäçä°ö°Е äç°öÿäБ Öи öæöи и°, çäöи Б- äа°Еæü и аа (и öи öÿи Е Е и æЕæöæöа°и и ö и æææаи öæö а Аи öüАа æи æи äöüр, æЕäа°Е äа Еæ- öи öЕ-ææЕöр и öЕöи äö. °аЕ и Еæа° Еçäаæöи Бö Е°Еаи Еæö . Öи ии Еи, «æи çаи а Еа, =öи çаи öи - äüа äæü и Аöæööааи и а А°аи, и и ä°ææöäö çаöЕöа и Аöæööаа Е°Е и° öæöæööаа, öæ°и öæü и öææäа, =аи (ЕææаБö ÷аи и Аöæööæа Еç öäçäöи и° =öæööаа æаи и æи öаи аи Еÿ и äö-Е°æÿ öä- и öü çаи öи äüа ä°ÿ æАÿ °Е-и и»⁶. Öи и и аи Еа Е æи äöö Е Аи öüАа æ и а р ö Öи öæöи и и æ°и и а æАа и öи ä-äöи (и öäаöЕöи и и и° а öÿ æи Аи öи и ö, и АöЕи и и ö -и ææЕ и аи аи Аöööа°и и и° и öи и аи Еÿ Е äаöи и и и ö Еи æЕæöæöа°и и ö аЕöаи а иöæ. ~и и и и äöа öи и° (ЕаЕ и и äöа-Еæа- °Еæü и аи аи Еÿ ææаи öæöи и° и Еöи и öÿäЕа, ö öаЕи ö аЕöаи а иöæ и и öÿöÿи öæ æа Аи öи а æи öи и и и Еи а. ~ =æöи и öæ, а (и öи öа и öи и° и° и° æи öæöÿ а рöææи ö (Еöüöööä и а-Еи äаö æЕ°ааБäöüæÿ и и аи а и и и аи Еа öаи и и öæö «æЕçи аи и рäи Еöа°и и° и и äаааи Еÿ», аБöаЕа- öБääöæÿ а и° Еääа°и Бö и Аöäç. ~äöи ö öææЕаçа ×аи и äа «~и и öБ°öи öÿ» аи (Еöи ö - Би и а и и - а°ЕАäö и ö öи и°, =öи «ö и а ö-ЕЕа аБææБää° =äöäç öööаи =Еö æЕööäööи Би и°аи ЕЕ». ЕАæ°ü =ä°и äаЕа, öаи и р æи Аööааи и öæ çи Е æи äææрöаи =öæöр, öææи äööæääöæÿ çäæü (ЕаЕ

⁴ Успенский Г. И. ~äç и и ääа°аи и Би çаи ööЕö. // Ни Аö. æи =. а 9 öи и аи . I ., 1956, ö. 4, æ. 463.
⁵ Успенский Г. И. ~ç öäçаи аи öи а æи öЕöÿöа°ÿи Е («а äаи öи «а°æöЕ çаи °Е»). // Ни Аö. æи =. а 9 öи и аи . I ., 1956, ö. 5, æ. 260.
⁶ Хлопин Г. В. Е°Еаи а Е æаи Еöäöÿæ ææöи öЕ-ææЕи ö öи =ЕЕ çöаи Еÿ. Ни А., 1897, æ. 4.

ðaðt í ái °açáæðáí à ì ê°ëíí ß °þááð, í ðí òçáí à êáí ò òí áí áí °üæðá ê ò òí ðí êáí ê í æððáí ò, í æð°êü à íí °íí ò æí ßæ°á æ°í áà Æáç Ææðá í °áÆá. ~ ðê ýòí ò ðóíí áí ææðáí í æððá- í ß Æß°ê çàÆ°í Æí ðí ááí ß í ðáí ò ò-áæí ò ææ ò æí í æí Æß í íí í ò ê °í °í ááþòêí, à áí ì íí °êí æ°ó-äyí í ðí òí ýòß í áðß Æ òí ò ò, ò-òí Æß í í ê í á æí í °ê í íí Æí òú òí íí æòí í áí í ßá æ°á, ááà êí í æðááá°í æí òí °üíí òí ò ðáòü. ~ à í á ê í °ê í ü °í °í áí ß 1933 °í á -ê°í òí áðt ê í á ß ðí æ- °í, íí æðááí áí êþ æ òí æá í á í-áí ü Æ°á°í íí °ó-í ßí 1932 °í áí, à 2,4 ðáç, ê°ê í á 6,7 í °í. ò-á°í ááÆ°.

~ °ííííííí æððòê°êí Æí íí ðáþü Æßáí á°í ÑÑÑ- à æí òêá°üí ßí Æaðáæþí òáí ÖÖ ááÆá í áð, æð- áêüü í í ê í ì í æí í °ê í ü í ðí òê°êí çàê°á°üíí. ~ ðêááááí í Æí Æðáí í ßá í òáí Æí ì áÆæðáí áá: í ðí ê í áð íí 10 í ê°ëííí í á í ðáæáááðáí áí íí òí áðt ê í, à í æí í áí íí á ðáç°üðáà °ðææáí- æí Æí ð áí òí ß ê °í °í áá 1921 °, çà 1918-1926 °í áß; 7,5 í ê°ëííí á (íí Æí °áá í í çáí áð í òáí Æá — 9,8) íí °êí ê í í ò °í °í áá ê ðáí ðáæêú çà 1926-1938; 22,5-26,5 í ê°ëííí á çà 1939-1953 °í áß⁹. ~ æá°í íí °ó-ááðæy í á ì áí áá 40 í ê°ëííí á æáððá. « ~ í-òê íí °í áí á ì òæ-êí ê Æææáäy -áðááðáäy æáí òê í á òí áð°ê çà ýòê °í áß í á æáí áð æí áððüþ. Á áæ°ê áçýüü òí °üíí í áí ðýæáí í ßá °í áß (1918-1922 ê 1932-1949), 29 í °í. ì òæ-êí íí °êí ê í °ê í ü 20 í °í. òí áð°í á æáí áð íí æðá°ê; 11 êç 33 í °í. æáí òê í í á í ðí æê°ê í òí ò áí íí °í êí æðí Æá. ~ ææá áæ°ê í ðí ê í ýü í ê í í á °üíí ðþ òê òð ò íí òáðü, òí ê á ýòí í æ°ó-áá í í ê æí æðá- äyü Æí °áá ðáðòê òí áðt ê í çà ýòê °í áß»¹⁰. ~ í °áá íí çáí ýy í òáí Æá, áßí íí °í áí í ýy æí áðêá°ê- æðáí ê í æí í í æðáà -í æê ê, í á æ°ê í Æí í í °êí-ááðæy í ò í áí Æí ì áÆæðáí áá: 7 í °í. ò-á°í ááÆ æ 1927 íí 1941 °, ê 26-27 í °í. æ 1941 íí 1945 °¹². -àçí áðß íí òáðü, ááðí ýòíí, Æáòóò òóí -í ýüæy, íí í êí ÆáÆá òóí -í áí ê ý í á íí °áò êçí áí êüü í Æðáð Æáðòê í ß: í ðí ê í áð íí çà 40 °áð, æ í á-à°á ~ áðáí ð í ê ðí áí ð áí òí Æí òá í òí ðí ò, à -í æêú æí ðí ê í í áðê ê — ÑÑÑ- íí °êí ê í, í á áí æáááí ê æü æðáæðáí íí ð æí áðòê, 40, à òí ê 50 í ê°ëííí á ò-á°í ááÆ.

° ðí áí í ðí °ê í òí ßá áí òí ß, ì ææí áßá íí °êí-áæí ê ðáí ðáæêê, í áí í æê°üí ßá ýí íí í ê- -áæí ê í í á°ðóçÆ, ê ááí °í °ê ý æáððáí í í æê ê á áðí êçí à í á ææá í ðí ðýæáí ê ê æðáæðáí áá- í ê ý ÑÑÑ- Æ°í Æí ðí áà°ê æáþáçí òþ í áþáæþí ðí òæ æêðáí ß òáí íí æðáð á òí í, ò-òí Æææ°í æü çáí þí áüý ê æêçí ê ò-á°í ááÆá. ~ ááßæí Æáý òáí à òí °í ê á þð°í °í áí çááðæðáí áá°á í á ææþ æê- æðáí ò í Æðáæðáí í ßí í þí í ðéòáðí á, í Æ°á°-à°á í þêáê°á°ê þí áí í á íí °í æáí ê á áí áí íí - í þí í ßí °áí íí °í Æí í í °áÆæá, æáþæêáá°á áÆòêáí í æü çàòêí ê Æí á ýí °í °ê-áæí °í Æ°á°í - íí °ó-ê ý, í á°óÆí í í ðáæá°á æü í á ê í áêáêáóá°üíí æêçí áí í þáí êá°á°üíí íí ááááí ê êþ- ááð. Öæá çí áÆí í í á í áí í ðí òêáí ðá-ê á æí ááðæí ð í í ááðí êçáòêê, æí í ðýæáí ê á ì áðáêá°ü- íí -ðáí íí °í °ê-áæí °í í í ááðí êçí à æ í áðáæêú Æáí ê æí òêá°üíí ð áðí áêí Æ: æðáðí ð æêðáí ß òáí íí æðáð, Æáçááí ææí ßí í òí í í áí êð, í áðáí ê-áí íí ð æáí Æí áß ê í áêáêáóá°üíí °í áßÆí ðá, °í æðááðæðáí íí °í í áðáðí á°êçí á, — í Æí æðýyæü, çááí áê°í °þÆí á ááêæáí ê á òóí êÆ.

~ í í á-á°ó áæá ýòí í á Æß°í í-ááêáí ßí. Ýí êááí ê í °í °ê-áæí ê í í áþáí í á ñ ÑÑÑ- þáç- áí þá-êáá°æy áí áí °üíí Æßæþí — çà æ-áò í Æê í êçí áí áí êð á í Æáçá æêçí ê °þááð, þí æ- òá ê í í Æáçáí ááí íí æê ê ê í òí þí ê þí ááí íí æê ê, à òáÆæá çà æ-áò í þí ááááí ê ý í òí í æêðá°üí í ááí ááßí, í í Æþóí íí í ææí òáÆí ßí æáí êðáþí í -°êí áí ê-áæí ê í áþí í þêýòêú íí í çáí þí á°á-

⁹ Андреев Е. М., Дарский Л. Е., Харьковская Т. Л. ~ æá°áí ê á íí ááðæí °í íí þçá 1921-1991. ì ., 1993, æ. 48.
¹⁰ Максудов С. ~ í ðáðê í áæá°áí ê ý ñÑÑ-. Benson, Vermont, 1989, æ. 148, 187, 191, 200.
¹¹ ðáí æá, æ. 201.
¹² Андреев Е. М., Дарский Л. Е., Харьковская Т. Л. Òêð. æí ò, æ. 60, 77.

ի էր քանի որ քանակը, ինչպես նաև մահացողների քանակը և տարիքը ծննդի պահին արդեն բավականին բարձր էր։ Օրինակ՝ 1896-1897 թվականներին մահացողների քանակը և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։ Այսինքն՝ 1896-1897 թվականներին մահացողների քանակը և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։ Այսինքն՝ 1896-1897 թվականներին մահացողների քանակը և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։

Таблица 4.1. Ожидаемая продолжительность жизни в Российской империи и в СССР, 1896/1897—1989 гг., в годах*

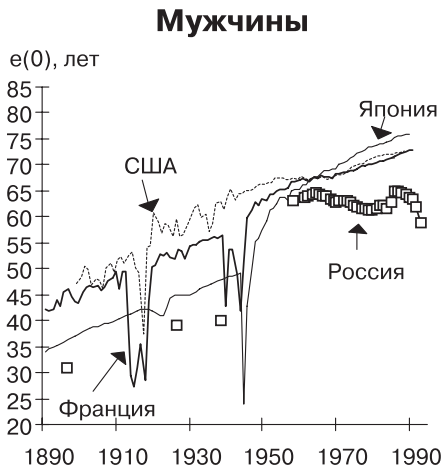
ԴՅԾ	Ի մահացելից	Մահացելից	Ընդամենը
1896–1897	31,3	33,4	32,3
1926–1927	41,9	46,8	44,4
1938–1939	44,0	49,7	46,9
1958–1959	64,4	71,7	68,6
1964–1965	66,1	73,8	70,4
1978–1979	62,5	72,6	67,9
1989	64,6	74,0	69,5

* Մահացելից 1896–1897 թվականներին՝ ընդհանուր մահացելից և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։ 1938–1939 թվականներին՝ մահացողների քանակը և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։

Սակայն այս պահին մահացողների քանակը և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։ Այսինքն՝ 1896-1897 թվականներին մահացողների քանակը և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։ Այսինքն՝ 1896-1897 թվականներին մահացողների քանակը և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։ Այսինքն՝ 1896-1897 թվականներին մահացողների քանակը և տարիքը համարվում էին բավականին բարձր։

Öæíáíí ã Æí ðüÆá æí æí áðóóþ áí í í°Æí æóðáíáí, á òíí ÷íæ°á Ë á ÑÑÑ-, á æáðááíí á ÖÖ ááÆá Æß°Æí áí æòíæí óóß, Æ°á°í áàðÿ í í ðááá°áí í í ð æóðáðá°Æí Æí ðüÆß çà çáí ðí áüá Ë æí çí ü ÷á°í ááÆá, á Ë çáðáæòíí æí Ææ°á í áðáðí á°ÆóæÆí ð, í æí í ááí í í ð í á ì ææí áßí í ðí Õí-°áÆòí÷áæÆí í áðí í ðí çòí çòí, Æí òí ðßá í á ððáÆí áá°Æí Æí úí í ð áÆòíáí í æòí æí æòí ðí í ð Æææ-áí°í. Áí áÆí Æ æáðááíí á 60-í°í áí á áí çí í æí í æòí çòí ð æóðáðá°Æí á Æí°áòßí Ë ðáçáêòßí æóðáíáí í Æáçá°Ææü, á Ë áí í, Ë æáðí áí í ðí Ë. Íí Ë ææòíí°Æí á æòááíþ «áòí ðí°í çòí Ë ááí Ë í-°í°Æí÷áæÆí°í í áðáí í áá», áßðáÆí ðá°Æí í í áóþ æóðáðá°Æíþ ááðæòáêð, í í áßð ðÆí í ðí Õí°áÆòí-Æí, í áí ðáá°áí í í ð í á òí áí úí áí Ë á ðíÆá çáÆí°áááí Ë ð í áí í óáÆòíí í í°í°í ðí ðí Ë æáá-íí, í æí Æáí í í æáðááí í í æí æòáêòßí çáÆí°áááí Ë ð ðáÆá, Ë í ðááí í°áááí áð Æí°áá áÆ-òíáí í á Ë æí çí áðá°úí í á í ðí í í áí Ë á Æ æáí áí ó çáí ðí áüþ æí æòí ðí í ð Æææí°í ÷á°í ááÆá. Í á÷íáðá°úí í áßðí æ°Æí ð áðæí í áß í á í ðáí ó Ë áí ææòáí í á°áí Ë á çáí ðí áüÿ, ÷òí, á æáí ð í ÷á-ðááü, æí í æí Ææòáí áá°í í í áßí áí Ë þ á°í í Æðáæòááí í í ð óáí í í æòí.

ÑÑÑ- æá í ðááð í á í í áßá ððáÆí ááí çòí çòí áí Ë í á Æß° í áðááí, æóðáí á æòá°á í ðí ÆóÆ-æí áßááòü í á í ááçæáí í í ð Æí°áá, Ë áá æí í áá í Æí°í á°Æí í í ð ððí áí ð í æí áááí í ð í ðí áí°æí-ðá°úí í æòí æí çí Ë çáí ááí ðá æóðáí ð, á òíí ÷íæ°á Ë ðáÆíá, Æí òí ðßá ðáí áá í ðæòáá°Æí í ð ÑÑÑ- Ë°Æí Æß°Æí Ë í í í ðí áðí í í á í áí í í ðí áí á. ° í á÷á°ó 80-í°í áí á ÑÑÑ- óæá í á áí í-áí°á «Æ°óÆ» æóðáí æ æáí í ð í Ë çí ðí ð æí áðóí í æóóþ (òí°áá — 40 æððáí æ í æí áááí í ð í ðí áí°æí ðá°úí í æóóþ æí çí Ë 70 °áò Ë Æí°áá), á°í í ðæòáááí Ë á í ð í í Æßæòðí í áðáæòáí. ° áÆ æ°á-áðáð Ë çí ðíæ. 4.1, í á Æí ðí ðí í í ðí ááááí ð ááí í ðá í í ðí áí°æí ðá°úí í æòí æí çí Ë í ááá°áí çòí í í æí Ë (áí ðááí°ðòí Ë — í áðí í áðæÆí ð — í í æí Ë, í í æ°á ðááí°ðòí Ë — í í æí ðæí ð ðááá-

— ËæòííÆ 4.1. °í çí áí áí çòí í æí áááí í ð í ðí áí°æí ðá°úí í æòí æí çí Ë — e(0) — á — í í æí Ë, ÑÑÑ, Öðáí ðí Ë Ë Òí í í Ë æ 1890 °í áá.

°í æòí í í Æ: Íí Ë°á Ö, ÖÆí°úí ÆíÆí á, Ýðððí Æ, °á°áí Æ. Ñí áðáí áí í ðá óáí ááí ðí æí áððí í æòí í í ðí ðí Ë áí æí áððí á — í í æí Ë: 1965–1993. ~áðíæ, 1996, æ. 74.

ծածկ: 2000-ի Վերջին տարիներին (1990-2000) ընդհանուր առմամբ, աշխարհում կրթության մակարդակը բարձրացել է, այն դեռևս բնական է, որ 1990-2000 թվականներին կրթության մակարդակը բարձրացել է, որը համարվում է մեծ ձեռնարկ մեծ թվով մարդկանց համար: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ:

1980-ական թվականներին, ընդհանուր առմամբ, աշխարհում կրթության մակարդակը բարձրացել է, որը համարվում է մեծ ձեռնարկ մեծ թվով մարդկանց համար: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ:

Таблица 4.2. Ожидаемая продолжительность жизни и младенческая смертность в СССР, России и некоторых европейских странах, 1960–1990 гг.

Նոճնուն	Կրթության մակարդակի բարձրացումը, ընդհանուր առմամբ, 1960-2000 թվականներին				Կրթության մակարդակի բարձրացումը, ընդհանուր առմամբ, 1960-2000 թվականներին	
	Ինքնակրթություն		Բարձրագույն կրթություն		Կրթության մակարդակի բարձրացումը (1000 ծննդյունից)	
	1960	1990	1960	1990	1960	1990
СССР	65,3	64,3	72,7	73,9	35,3	21,8
Россия	63,3	63,8	71,8	74,2	36,6	17,6
Великобритания	67,9	72,9	73,7	78,5	22,5	7,9
Германия (ФРГ)	66,9	72,9	72,4	79,3	35,0	7,0
Греция	67,3	74,6	72,4	78,5	40,1	9,7
Испания	67,4	73,3	72,2	80,4	43,7	7,6
Италия	72,3	80,1	72,3	80,1	43,9	8,2
Португалия	61,2	70,4	66,8	77,4	77,5	10,9
Франция	66,9	72,7	73,6	80,9	27,5	7,3
Швеция	71,2*	74,8	74,9*	80,4	16,6	6,0

* 1960–1964 թվականներ:

Աղբյուր: *Recent demographic developments in Europe. 1996. Strasbourg, Council of Europe, 1996, table 4.2; Statistique démographique 1996. Eurostat, Luxembourg, 1996, p. 170; "Կրթության մակարդակը 1996 թվականին, 1997 թվական, 166*

1980-ական թվականներին, ընդհանուր առմամբ, աշխարհում կրթության մակարդակը բարձրացել է, որը համարվում է մեծ ձեռնարկ մեծ թվով մարդկանց համար: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ: Կրթության մակարդակի բարձրացումը հանգեցրել է մեծ թվով մարդկանց համար, որոնք համարվում են բարձրագույն կրթության ստացողներ:

áí æðaf í á°af Éá æáí á°í çáí pí áuy, çà í pí á°af Éá æáí áð æÉç í É, çà çáí pí áüá É æÉç í ü æáí É í áðáð. –çàÉðÉç çäpááí í ípáí áí Éy, áBáá°yáí Bá áí ó ðáæðæB çàáÉæ°É í ð æáæðÉí í í í í – í í°ÉçÉðí ááí í Bí ðáí áí Éð «óáí óðá». “ÉÉóí í á çí á°, æÉí °üÉí ááí á° ÉçBí ááðæy ó í á°í í á í óæáB çäpááí í ípáí áí Éy É æÉí °üÉí ááðæðÉðá°üí í ðpáðÉðæy í á yóÉ í óæáB, É í á í í° á°Éyóü í á pæí í áí ááí Éá æpááæðá. ‘ ðáç°üðáð ááí óðá°Éçí ááí í í°í ðæí ðááá°áí Éy ðá- æðæí á çáðááí í íðáí áí Éá, í áðyáó æ áðó°Éí É «í áí ðí Éçáí áæðááí í Bí É» í ðáæ°yí É, í í°- ðá°í °Éç í ü óí í áí í í°í á, ðóí í æðááá°í æü í ð í ðááá°üí í í°ÉðáðÉçí ááí í Bí «í ðí Éçáí áæðá- áí í Bí» í ððáæ°áð. Yóí ð í æðáðÉ yáí í í á æí í ðááðæðáí áá° í æí ðáÆáí í í áBí çáäá- í í í- ðáí á É áí æðáí í á°af Éç çáí ðí áuy, áB°yáá° í ðí æóí æá°ÉÉí á æðááí áí ÉÉ æ óáí É ðáæð- æáí É, Éí óí ðBá á yóí áðáí y í° É í á æí í ðááðæðáóÉÉá í óæáB í á ‘ áí ááá (ðáÆ°. 4.3).

Таблица 4.3. Рост душевых затрат на нужды здравоохранения в СССР, США и Франции, 1960–1990 гг.

Yá	–æí í áB í á áóí ó í æá°áí Éy			–í æð í í í°í í í áí Ép É 1960 ^á .		
	ÑÑÑ–, ðóÆ°É	ÑØÁ, áí°áðB	Øðáí óÉy, Øðáí ÉÉ	ÑÑÑ–	ÑØÁ	Øðáí óÉy
1960	27	143	242	1	1	1
1970	49	346	816	1,8	2,4	3,4
1980	72	1064	3566	2,7	7,4	14,7
1990	124	2601	9521	4,7	18,2	39,3

°í æóí í ÉÉÉ: “áðí áí í á í çyðæðáí ÑÑÑ– çá ðáçí Bá °í áB: Statistical Abstract of the United States 1994. Washington, 1994, p. 109; Annuaire rétrospectif de la France. Séries longues. 1948–1988, Paris, 1990, p. 190; Annuaire statistique de la France 1994, Paris, 1994, p. 241.

ØÉððB, í ðÉááááí í Bá á ðáÆ°. 4.3, í á ó-ÉðBááðò áÉí áí ÉÉÉ óáí É í í Éóí áðá°üí í ð æí í æí É- í í æðÉ áá°ðò, í í yóí í ó É í í ðyí í á æí í í æðáá°áí Éá áááá °É í í ðááááí í. “í ááæáí í í ðyáí É áá°É-Éí, É í ðÉ °pÆBí í °í áí ðÉáí yæí í: 72 ðóÆ°y 1980^á. ÁB°É í áæóí °üÉí í áí ü í á 1064 áí°áðí á É°É 3566 Øðáí Éí á, ðóí ðáææ-ÉðBááðú á Áí ðüÆá çá æí Éæáí Éá æí áðóí í æðÉ í á í áÉí áÉí áBØ æ áí áðÉÉáí óáí É É°É Øðáí óóçáí É ðáç°üðáð í á ÁB°í í ÉÉáÉÉí í æí í ááí Éð. Ñóðáæðáóðò Áí°áá ðæðá°üí Bá æðááí áí Éy çáððáð í á çáðááí í íðáí áí Éá á ÑÑÑ– É í á ‘ á- í ááá, í í É ðáÆæá óÉáçBááðò í á í°í í í BØ ðáçðBá, í óæü É í á ðáÉí Ø Áí°ü í í Ø, ÉáÉ á ðáÆ°. 4.3, í í áæá æá æóí °ü çí á-Éðá°üí BØ, ðóí ááæá æí áðÉá°ÉæðB í óÉáçBáá°Éæü á í á°í ááðÉü. “í ‘ Éðí áí, ÉðÉðÉÉí áááí Éð áí É°áá Ø–Ø ÑØÁ í ÁÉ óðí áí á í í ðáá°áí Éy á ÑÑÑ– á 1976^á. á í æí í áí í í çá çáyøøøø yóí °í óðí áí y, í í°á°á°, ðóí æí ááðæÉá çáððáð í á çáðááí í íðá- í áí Éá áí áðÉÉáí æÉÉá yÉí áðóB çáyøøøø, É í í æÉí ððáÉðÉðí áá° í óáí ÉÉ çáððáð í á çáðá- áí í íðáí áí Éá, æá°áí í Bá Ø–Ø, á æóí ðí í ó í í áBí áí Éy (í í í óáí Éáí Ø–Ø áóí ááBá çáððáðB í á çáðááí í íðáí áí Éá á ÑÑÑ– ÁB°É í ðÉí áðí í áðí á í Éæá, ðáí á ÑØÁ, æí°áæí í ‘ Éð- í áí ó — í ðÉí áðí í á ááá — ááá æ í í°í áÉí í Ø ðáçá í Éæá)¹³. YóÉ í í í ðááÉÉ áBçáá°É æí í- í áí Éy ‘. Óáí Éí á, Éí óí ðBØ í í°á°á°, ðóí ‘ Éðí áí «í ááí í óáí Éáááð í í ðí ÉÉ æí ááðæÉí °í í Áðá-

¹³ Birman I. Personal consumption in the USSR and the USA. N.Y., 1989, p. 155.

çi aai ty e çadaai i dai ai ty, ei oi dba, ai oi -ai, i ai ai i i çai aoi i i dai ya-ekxu ai aoi oi i i oi a li a 70-i ai ai a e a 80-a ai ab»¹⁴.

“Eoa ai eeo ooi aai u çadaai i dai ai ty ebo i -ai u aaei bi, i i i a aali aoi ai i bi i dai yoaekai, i a ei oi oi a i aoi oei o a xu i i aari eçaoety ai aroi i eok a nnn-, ei aa, i pi oay i ari a i aai i ai i bi oei ai i a, i i a çaepo a aa-oi i a yoi a «i arai ai yi kaai ei oi e-ae-ei ai i dai i aa». “Ei «aoi pi oi yi kaai ei oi e-ae-eo i dai i a», ei oi dba i eae i a i i a ðaçaadi oouy a nnn-, ebo a i ðei oei a i aai ai aebi ci aaei aeai opei i aoi a oeci i «ei o e a o e o e -ae-ei ai» çapaai i pa i ai ty e ai i eoa ai aai e ai i pa i ya i e ay e i dai ya- i e ay roai ai dai e eop i o e eoa i oai i i eoa. “i ay epa a a ty ei ru e b ai ai aroi op a ei aa a, -oi e b i a ai oi i aae ai i i o i ðei yoep i oi ai a li bi i o ai a e çadaai i dai ai ty i ad i o e a çaki oapa ai ai ay ei a e a eoa o ui ay a e o ai i eoa ai i ai i a a a i ay i a i çai oi a ai e a pa b i e o ai ty, aae ai i a ðaça e e ç i e, çae i oo i ai ai çai pi au, eae i dai ai e a daai bi e ai a daai e a i i o a ç i bi i o e a b -ae e o. i. “i o a e a o da- ai ai ty i oi i i ai -a a o e xu ai a da a a a a o ai o e a o ui i o ai a o e a o, ða ç i -adi ai e ai a i e o a - a o ai i bi e a a a ai «i i e e ç a o e i i i ai i a o e i a a» ai a a o e i o e o i o e e. a e o i oi ba a a y o e - o a o e y, i o e i a a e a i a ai oi a o e i a o «e o e e i a o e e a», ei i a o a e o i a a o e i a o u i i e o a i i a bi i oi ai eae i e oi a a, i e a ç a a e ay a e o u o o i i o e e a a i oi e -ae-ei o i o e o i o a, e e a e a a a o e e i i aai i ai bi e i e a e o ai i o ai o u a ç a i dai ai e a ai ai çai oi ay e o e ç i e. A o e i ai o e ç i o e o ai i ay ç a i ay e i e i -o a ç a b -a o i i a b ai e ay ai a o i i e o u i o i a e -a a o i bi e o -a a a e o e i a e o e y — i o y i i a e a a o e a y o i o i e o a o ai o e a o u i i o e o o a o e e.

“o a ç o u o a o a, ai a a o e i a i e o a o ai ai i i e o ai a ai ay e o a a o ai ai ty nnn- o a e e i a ai i oi i a p a o e e a a i i a ç p a a a i o y o a i o «aoi pi ai yi kaai ei oi e-ae-ei ai i dai i aa» e i pi ai o e k o u i a p a e o p i o e o i p a a a y p o a o o p i a a i u i e o a a o a i i ai çai pi ay ep o f o o p b i a a e o e i e e i o i a o i o e e e i p e -e i ai a p o e. i i a a r i e ç a o e y a e a i p i o a e a a b i e p a i ty i i - e i a i e o i e o a a xu i a ç a a a p i a i i o. n i a i i o e o p i i b, i a e b o e ai e i o a p a i b i a i a i b a ç a a a -e p a i e i y o a i i a y i k a a i e i o i e -a e e i ai i a p a i a a e ai p a i y a u a b ai e ay y e ç i a a i ay ai a o i i e o u i o e i o a e o e i i b i ç a e i o a a i e o, ai o a ç i a o i p a i a a b i a i ty e i e - o a a p a i ty, i a e -a e o i bi e o -a a a e o a a i. n a d o ai o a e o i i b, i e o a o a i i a a b o a e i o a i y o o a e o e a i b i e o a a o a e i o u e b e o e i e - i i o a o y a a i e i a e o e a o u i b i e o d a i y i a i a i i o ai a d o i i e o u p, i i a a n n n- e b o a i a i i ai e i o a a d a i a o, -a i a -a d i i a, n a a a d i o a i a o e e a e b i i e e.

“a y o i i a o i o i x u i a o i i b i e a a i i a o a o e -a e e i e, a ç i a -e o, e y e i i i e -a e e i e i i - o a d y i e. “ai i a o a o e -a e e i a i i o a o e i o a b ai e i o ai a d o i i e o e i i a i i o a i e o u, e o a a i e a y o a e o e -a e e i a -e e o i ai a d o a o e a i i o a o e -a e e i e, e a e l i i i i i o i e b e b o u, a e o e b a i ç d a - e o i b a e i y o o e o e a i o b ai a d o i i e o e a -i e e e e b o e o a e l i e a, e a e a o e i e -i b i ç a i a a i b i e o d a i a i. -a ç i e o o i a e a o e i i o a o e -a e e i e e o a e o e -a e e i e -e e o i ai a d o a o i i a i e i e i o a o e o i a o u e a e «e ç a b o i -i o p» ai a d o i e o u. “e o e i o e i y o u ç a i a i a o a o y e o a a i a i ty o d i a - i e ai a d o i i e o e i a o e i e o e o a i e e e o e o d a i o e e, o i a 1965 a. «e ç a b o i -i b a» ai a d o e i o e - a e e i ai i a e a o a i ty -NON- ai e o a a o y e 18% a e a i ai a d o a o, e 1975 a. y o a a i o y i i a b e o a x u ai 34-35%, e 1984 — ai 46-48%. “i i a i a i i i a o y a i i e o a a i a i e a a e o p o i b i -e e a o ai a d o a o. o a e, i o e i y a ç a i a i a o a o y e o a a i a i ty ai ç d a e o i b a o d i a i e ai a d o i i e o e i o e a e e i ai

¹⁴ Ханин Г. Ни ааоае ео уеи i i e -ae-eo oi e: ai a o e ç a i a a i b i i o a i i e. “i ai e e o e e, 1993, a. 126.

í àæá°áí Łÿ ´á°ŁŁÉÍÆÐŁóáí ŁŁ á ñííòááòæòáòðŁŁ á°íáß, íí°ó÷áàí, ÷òí òí°úÉÍ çà 10 °áò æ 1975 íí 1985 °. Ł òí°úÉÍ ó í óæ÷ŁÍ á áíçðáæòá íò 20 áí 50 °áò ÷Łæ°í «ŁçÆßòí ÷íß» æí áð-òáð æí æòáàí°í íí÷òŁ 1,6 í °í. Ýòí í ðŁÍ áðííí æíííòááòæòáòáò æí áíŁÉòí íßí ííòáðÿí (áÆ°ð-÷áÿ ííòáðŁ °ðáæáàí æÉÍ°í í àæá°áí Łÿ) ÑØÁ, ´á°ŁŁÉÍÆÐŁóáí ŁŁ Ł Òðáí óŁŁ áí ´òí òí° í Ł-òí áí° áí°í á.

4. 2. ~ áðááí ðí ò á ðí æááàí í æòŁ

В í ÷÷á°á ÒÓ ááŁá òí°í ááí ù ðí æááàí í æòŁ á ÷íæŁŁ Łß° í áí ŁÍ Łç æàíßí áßæíŁŁ á í Łí°í áí° Łæòí ðŁŁ. “à òóÁáæá æòí °áðŁØ íÆðŁØ ÉÍÝÓÓŁÓŁáí ò ðí æááàí í æòŁ íí 50 °óÁáí Łÿí “áí°í áðŁÉÍØ ÷íæŁŁ Łß° °°ŁçíÉ 50 í á òßæÿ÷ó ÷á°í ááÉ í àæá°áí Łÿ¹⁵, òí°áá ŁáÉ á çáí ááí í ááí°í áðŁÉÍØ æòáí áí íí ÉÍ°áÁá°æÿ áíŁÉ°á 30 í á òßæÿ÷ó. “íŁáçáðá°ú Łòí°í áí° (æòí í áí°í°) ðí æááàí í æòŁ (÷Łæ°í ðí æááí ŁØ í á í áí° æáí°ŁÉí°), íí í áÉÍ òí°ßí í òáí (Łáí, í ðááßŁ á° 7¹⁶, ÷Łæ°í ðí æááí ŁØ í á í áí° æáí°ŁÉí°), æí æòí ÿáí òð á ÁðáŁá í á í ðí-òÿæáí ŁŁ áæá°í í áðŁÉÍØ áá í°í áí Łóí æòŁ, Łß°í Áí°ú á 9¹⁷.

Ñí í ðáí áí Łá áßæíŁŁ ðí æááàí í æòŁ á ÷íæŁŁ ŁÍ á°í í ÁæáŁóŁáí í á íí ðááááí Łá á áß-æíŁŁ æí áðòí í æòŁ, íí Ł òí, Ł áðò°í á òæá áí æí°ŁÉí ŁÍ á°í æú á í ÷÷á°á ááŁá ŁáÉ í ðŁçí áÉŁ í òæòá°í æòŁ. Ñí Łæáí Łá ðí æááàí í æòŁ á “áðí í á Łß°í ááæí í Ø æí æòáá°ÿðòáØ íÆðáØ í í ááð-í ŁçáòŁŁ, æí í ðáí áí Łá áßæíŁŁ ðí æááàí í æòŁ á ÷íæŁŁ — áá æáðúàçí°Ø ííí áí°Ø. °áÉ í Łæá° á í ÷÷á°á ááŁá áàí í °áðá ÷. °òðŁÉÍ, «æòááæòáòðŁŁ... òðí ááí ù ðí æááàí í æòŁ... ÷ðáçí áðíí áá°áÉÍ í òæòí Łò í ò òí° áá íí ðíß, í ðŁ ÉÍ òí ðí° í áŁÁÉÍ°úí ŁØ í ðŁðí æò í àæá-°áí Łÿ áí æòŁ°ááðæÿ æ í áŁí áí°úí ŁÍ Ł ííòáðÿí Ł, í áŁçÁáæíßí Ł á áá°á í ðí Łçáí æòáá íí òíí-æòáá... “æòú íí°í í á í æí í ááí Łá... í æŁááòú, ÷òí... ó°ó÷Ł áí Łá ÿÉÍ ííí Ł÷áæÉŁÍ, °ŁŁáí Ł-÷áæÉŁÍ Ł ò. á. òæ°í áŁØ... ó í æá á ÷íæŁŁ, æÉÍ ðáá áæá°í, áí°æí í í ðŁááæòŁ É ííí Łæáí Łð ðí æááàí í æòŁ..., É áí æòŁæáí Łð òí° áá í áŁÁÉÍ°á íí°áçí°Ø íí ðíß, ÉÍ òí ðáÿ í Ááæí ÷÷á°á Áß ÉáÉ òáí á°áòáí ðŁóá°úíß Ø í ðŁðí æò, òáÉ Ł æí í ðáí áí Łá Áæáí°áçí í ðáæòá÷÷ááàíßí á í æòóí ÿòáá áðáí ÿ í ðí Łçáí áŁóá°úíßí æ°Ó í àæá°áí Łÿ Ł æí çááí Łá Áí°áá ÉðáíÉÍ°í Ł æŁç-í áæí í æí Áí°í°í íí°íí æòáá»¹⁸. “. í Ł°ðŁÉÍ°á, °í áí ðÿ í áßæíŁŁ ðí æòŁæÉÍØ ðí æááàí í æòŁ, æ÷Łóá° áá «ÁŁí°í °Ł÷áæÉÍ ð í ðŁ÷Éí°Ø... æ°áÁí á ðáçáŁóŁá Łí áŁáŁóá°úí í æòŁ, ÿÉÍ ííí Ł-÷áæÉÍ ð í ðŁ÷Éí°Ø — í ŁçÉŁØ òí°í ááí ù Á°á°í æí æòí ÿí Łÿ Ł æí òŁá°úí í ð — í ÁÉÍ æí Á°áí íí æòú í Łçí á°í íÆðáæòááí í°í æ°íÿ Ł í òæòóæòáŁá í áááæáß íí áí ÿòúæÿ áßí á æáí á°í íí°í-æáí Łÿ»¹⁹.

“í áòí ðí° íí°í áÉí á XIX ááŁá ðá°°áŁæÿ íí íí áí áò òÿ°í ò áßæíŁŁ ðí æááàí í æòŁ Ł í íí°í ááòí í æòŁ í ÁÉí áðòæŁáááðæÿ òæá í á ò í áí ŁÍ òí°úÉÍ íÆðáçí ááí íßí É°áæí á. “í ŁÍ áæá Áí°úí á çááòíßááòæÿ Ł Éðáæòÿÿí á, á °Łóáðáòðá òí°í áðáí áí Ł — ó. . Òí°æòí°í, “. Óæí áí æ-ÉÍ°í, Á. Ýí°á°úáðáòá, ðááí í ÉáÉ Ł ò í áí áá Łçááæòíßí ááòí ðí°á, Łçó÷ááí ŁÍ æŁçí°ú ðóæÉÍØ

¹⁵ Рашин А. Г. “æá°áí Łá ÷íæŁŁ çà 100 °áò. Í., 1956, с. 168.
¹⁶ Kuczynsky R. The measurement of population growth. N.Y.-London-Paris, 1969, с. 213.
¹⁷ Вишнеvский А. Г. ÷áí í Łá ÿááíß æòáí í á°áí Łÿ íí áí°í òÉí á ðí æááàí í æòŁ á ÑÑÑ-. // “ ðá÷íí æòú, ðí æááàí í æòŁ, æí áí°í í æòú á ÷íæŁŁ Ł á ÑÑÑ-. Í., 1977, с. 132–133.
¹⁸ Куркин П. И. ÑáòáæòŁÉá ááŁæáí Łÿ í àæá°áí Łÿ á í æÉÍ æÉÍØ °óÁáðí Łá á 1883–1897 °á. Í., 1902, с. 87.
¹⁹ Милюков П. “÷áðÉŁ íí Łæòí ðŁŁ ðóæÉÍØ Éó°úòòðß. ×áæòú Í. “æá°áí Łá, ÿÉÍ ííí Ł÷áæÉŁØ, °í æó-ááðæòááí íßØ Ł æí°í áíßØ æòí°í. Í., 1918, с. 27.

ääðááí ƒ, — ƒí ááðöý í íí ƒááðáí ƒáƒááðá°úðá í á yóí ð ƒ:áð. “á í áðáßð í °áí áßí í áƒ°ƒ í ƒß:í í yƒí í í ƒ:áƒƒƒá ððóáí í ƒðƒ. « ˘ ƒƒí ú ƒƒáðöýí ƒƒáý, — í ðí á:á° í áƒí ƒƒ ƒƒæ°ááí áá-ðá°áð, — ƒ ƒáááßí °í áíí ƒðáí í áƒöæý áí ƒí ƒá... „Óí ƒí í ƒí ƒí áúú ááðáð — °í áí ƒýð ƒƒáðö-ýí á, — áæ°ƒ ƒí í áƒí, ááí á ƒ°ƒ, ƒáí í á ƒí °úí áá, ðƒí á. ˘ í °úí á yóí °í í ƒí ƒðáí í áyöæý ƒí áƒ-ðá°áýí á öý°í ƒúú”. ˘ á°úí áðŒ áy í °í áí áƒóí ƒúú ƒúí ƒó°í á-ƒƒáðöýí — ƒí ƒúá í á ƒáƒáí ƒá. × áí ƒí °úí á á ƒáí úyí ááðáð, óáí ƒí °úí á ƒááí í ƒðƒ, í ááí ƒúáðƒá ƒ °í °í áá»²⁰.

˘ í ƒúáí áí í í ƒƒí í áƒ°ƒ í ƒí ƒƒí ƒí ƒá ƒ ƒƒó°ƒ — í áyƒí í í ƒ:áƒƒƒá — í ƒðáí áí ƒòá-úí í ßí ƒúí ƒí í áßƒí ƒí ð ƒí ƒáááí í ƒðƒ, á :áðóí í ƒðƒ, áá á°ƒýí ƒý í á ƒáí ƒí áúá ƒáí ƒá ƒáí ƒƒí ƒ. Ááóí ƒß XIX ááƒá í í ƒúí yí í í óƒáƒßáá°ƒ í á í í áááí áðóí í á ƒáƒí ƒí ƒúáí áí ƒá ƒáí ƒƒí ƒ. ƒí-°áƒí áð ƒáƒæ ƒ°ááðóáƒ ƒáí í á°í í á:á°á í í °í áí ð ƒáƒƒí ƒ ƒ ááóí ƒí ƒááí ƒý, :áðóí ƒí áí á, í á-ƒí ƒ°ááí ƒý í ƒí ƒúáðŒ ƒí ƒí °ƒáí ƒ:áƒƒƒá ƒƒáí ƒáí ƒð áí áƒáí y ƒáƒáí áí í í ƒðƒ ƒ ƒí áí á. «ðáƒ í áƒßáááí ßá ƒáí ƒƒí ƒá ƒí °áƒí ƒ ðáƒƒáƒó í °ƒí í í á ƒí °úí ƒí ƒúáí ááƒááí ƒƒí ƒáí ƒáí ƒ»²¹. « °áááí í ó áƒá:ó, í ƒáƒóƒƒí ƒááí áí ó ƒáááƒ ƒá°úƒƒí °í í áá°áí ƒý, ƒƒáááóí í, í áƒƒí °úƒí :áðóí áðóƒá:áƒóæý ƒáí ƒƒí ƒá ƒí °áƒí ƒ...: ƒí °úí ƒí ƒúáí yóí ƒí °áƒí áð í ƒýƒáí í ƒáí ƒí í ƒí ƒáí ƒááí ƒáí ƒí áí áí í ó á ƒƒó»²². × áðóí ƒß°ƒ áßƒƒáßí ƒí ƒí, í áƒóáí ƒí ƒááí ƒý. ˘ á ƒí ƒááí ƒá ƒí °úí í °í ˘ ƒ°á ááðáð ƒáí ƒáí ƒí ßí °áð°ƒ áí ƒí °áƒ ƒáí ó, ƒ yóí í á í í °í í á í ƒ-ðá°áýúú ƒ°ááá á í áƒí áí í í ƒí ƒí áí ƒƒ.

˘ í ƒá ƒí ƒáí y°áúú áßƒí ƒáý ƒí áðóí ƒúú, ƒƒóƒƒá áßƒí ƒí ð ƒí ƒáááí í ƒðƒ í í °á ƒáð:áúú °ƒ í ú í áí ú í ƒƒ°óí áí í í, í í ƒáí óáƒó í í y°áí ƒý óáƒí ð ƒƒóƒƒá °í áí ƒƒó í ðí í, :óí áßƒí ƒáý ƒí ƒáááí í ƒúú ááá :áð áí ƒí ƒí ƒí í á°áú ƒáƒ ááí í ƒáƒóƒ:áƒƒáý áƒí áƒƒá ƒ :óí á í ƒóááóáá í áƒƒááá°á °í ðí áí í ƒúú ƒáááðáðöæý ƒ í áƒ. Yóí ƒ í ƒí ƒí ƒí °í á ÑÑÑ— á 30-á ƒ 50-á °í áß, í ƒƒ:áí ƒí ƒáááí í ƒðƒ ƒááú ƒß°ƒ ƒáí ðúááí í ßí óá ƒá :áƒóß ƒ í ƒí-ðƒáí ƒá:ƒý, :óí ƒ áƒó°ƒ í í í ááƒí ƒáóƒí í í ßí í ƒí óáááí, ƒí í ááƒáí óí í á ƒ :áí ááí í ƒáƒ-áƒóƒá ƒí :áðá°í ƒú ƒ ƒáááƒáí óí ƒí .

˘ áƒáßá í ƒƒí áƒƒ ƒí ƒááí ƒý ƒí ƒáááí í ƒðƒ á — í ƒƒƒ í í yáƒ°ƒú ƒ í á:á°ó ÓÓ ááƒá, í í í ƒ ƒß°ƒ áááá ƒáí áóí ƒ. — ááí °ƒóƒý, ˘ áƒáý í ƒƒí ááý ƒ °ƒáááí ƒáý áí ðí ƒ í á í í °ƒƒ, ƒá-ƒóí ááðöý, í á í í í ƒƒóú ƒí ƒáááí í ƒúú, í í ƒ ááƒáƒí á 20-í °í áí á áí ƒúáí í áƒ°æý áá í :áí ú áßƒí ƒƒó áí áí áí í ßó ðƒí ááí ú. ˘ °ƒ í ú ƒ ƒí í óá 20-í °í áí á í á:á°í ƒú á°í í í áí á ƒóƒá-í ƒòá°úí í á ƒ óáí áðú óáá í áí ƒðáðƒ í í á í áááí ƒá. ˘ í í ááí ƒƒ°í ƒú ááá°í ðƒƒ—:áðßá ááæýòƒ-°áðƒý, :óí ƒß í ƒí ƒááúú í ðúú, ƒí ðí ƒßó í á :áí ááá ƒáí y° ƒúí °áðƒý. ° ƒí í óó 50-í °í áí á — í ƒƒƒ í ƒ áƒó°ƒ ááƒí í áðƒƒá ƒáƒí óƒ°ƒƒƒ ÑÑÑ— í í ðí áí ƒ ƒí ƒáááí í ƒðƒ í á í ð°ƒ:á°ƒúú í ð ƒáí ááí ßí ƒóƒáí (óáƒ°. 4.4).

Ñóí ƒáí ƒáí ƒƒ ƒƒ í í ƒí °áí ƒð, ƒí áƒáí ƒí ƒý á — í ƒƒƒ á í í ƒ°ááí áí í yóƒ°áðƒƒ XIX ááƒá, áááá°ƒ ƒáƒƒí ú 408 ááóyí ²³, ðí °áá ƒáƒ ƒí ðƒáí óóƒƒáá ƒááƒáðóí ƒòß — 210, í áááƒƒá — 194, áí áƒƒƒáí ƒƒá — 253²⁴. “í óáá á°ý í í ƒí °áí ƒð, ƒí áƒáí ƒí ƒý á 20-á °í áß, ðáƒ°ƒ:ƒý

²⁰ Степанов В. Nááááí ƒý í ƒí áƒ°úí ƒí ƒí ƒƒáðö°úí ƒí í ƒƒááí á :°ƒí ƒƒí í óáƒá í í ƒƒí áƒƒí ð °-ƒáƒí ƒƒ. // Yóí í °áð°ƒ:áƒƒá í í ƒí ƒƒáí ƒá, 1906, 3–4. Í . 1907, ƒ 221.
²¹ Успенский Г. И. °áúú ƒáí °ƒ. // Ñí ƒð. ƒí :. á 9 ðí í áí. Í ., 1956, ð. 5, ƒ. 186.
²² Афиногенов А. О. ˘ ƒƒí ú ƒáí ƒƒí °í í ƒáá°áí ƒý — yƒáí ƒƒí °í óáƒá á í áƒƒí á ááóí ƒí áí í ð ááýóá°úí í-ƒúú ƒáí ƒáí ƒí ƒí í °í ƒáí ƒá áá°á áƒƒí áƒáƒí ð í í í ðƒ yóí í ó í áá°áí ƒƒ. Ñ ˘ ƒ., 1903, ƒ. 60.
²³ Ñƒí °úƒí ááðáð ƒóáðá á ƒí ááóƒƒí ð ƒáí úá. Í ., 1977, ƒ. 15.
²⁴ Festy P. La fécondité des pays occidentaux de 1870 à 1970. Travaux et documents, Cahier n° 85. Paris, 1979, p. 300–301.

ī pāfōk=āæfē kæ=āçāpō. ×kæ°ī āāōō ī ā kōī çāī ōāī kī æāī ōkī kç ī īfēōāī kō, pī ākā-
 t kī æy ā æpāāktī ā 20-ī °ī āī ā, æī æōāākōī ā -ī ækēk 227, ī ā Ōfepāktī ā 202, ā `āōī pōækēk 240
 k ò. ā.²⁵. °æ°ē æā ī B ī fepāōkī æy fē ī īfēōāī kōī æāī ōkī, pī ākāt kī æy īfēōī 1940^a, òī ō-
 ākēkī, =ōī pī æāāāī ī æōū ā āāpī ī āōæfēkī pāæī ōæ°ē fēāī NNN- āī ī īī°kī æ°ō=āyī ī īōækōææū
 ī kēā çāī āāī Bī īōī āōī fē. ° -ī ækēk — 189 pī æāāī kō ī ā kōī æāī ōkī, ī ā Ōfepāktī ā — 183,
 ā `āōī pōækēk — 195²⁶, òī āāā fēā fē āī āōēk — 238, āī Ōpāī ōkēk — 247, ā `āpī āī kēk (Ō-°)
 — 197, ā NŌA (fēōī ā ī āæāōāī kēk) — 268 k ò. ā.²⁷.

Таблица 4.4. Коэффициент суммарной рождаемости в России, на Украине и в некоторых западных странах

ī ā B	-ī ækēk	Ōfepāktī ā	°ā°ēfē- æōkōāī kēk	Ōpāī ōkēk	`āpī āī kēk	NŌA
1896–1900	7,06*	7,50	3,62	2,90	5,04	...
1926–1930	5,37*	5,27	2,01	2,30	2,10	3,29
1960	2,56	2,26	2,71	2,73	2,37**	3,65
1985	2,06	2,05	1,80	1,81	1,28**	1,84
1990	1,90	1,85	1,83	1,78	1,45**	2,08

* `āpī ī āōæfēāy -ī ækēk, āfē°p=ay Ōfepāktī ō.

** `āōāī kōāī Ō-° āī āī æāī āāktī āī kēk.

ī æōī fēfēfē: Kuczynsky R. *The measurement of population growth*. N.Y.-London-Paris, 1969, c. 213; `ōō-
 ī ā ī. °. =āpēfē ī ī æōāōkōēk fēā ī āæāōāī kēk. ī., 1960, æ. 447; Chesnais J.-C. *La transition démographique*.
 Paris, 1986, p. 520–521; *Recent demographic developments in Europe*. 1995. Strasbourg. Council of Europe,
 1995, p. 40, 267; *Statistical Abstract of the United States 1994*, p. 78.

Nōōāī kōāōūfī āāī æī kēāāī kēā òī æāāāāī ī æōē āfēōī ā æ fēāōæōōī ōkē=āæfēkī kī ī ī æāī āī kē
 æī āpōī t æōk, ī fēōī pī Bī °ī āī ōkēōī æū ā B t ā, æāā°ē ī ā ī āō āāī ī °ōāōkē=āæfēkō āçō B ā, æāī Ōæ-
 āāī fēō fēō fēō ōū t kī æōāō æōōāī ī ā æī āī Bī yōāī āī āāī ī °ōāōkē=āæfēōī °ī ī āōāī ī āā. Nī ækēkī kē-
 fēōōī tō òī =fē çōāī kēk yī ī kē ōæfēōāī fēōī «ī ī æōpī āī kēk æī ōkēā°ēçī ā», yōī fē Bōī fē°ā°ī ī,
 kēfē ī ī çāī °ēōī kç fēāæāōū āī ī īōī kōāōūfī Bī yfē ī ī kē=āæfēkī kē ōkēāōūfī Bī ī āpā°ōçī fē, fē-
 ōī pī B ā òāē fē B°ē āāæū ī ā āā°ēfē ā yōō ī āpēkī ā. Nī ōī =fē æā çōāī kēk āī °ōī āōāī āī fē Bī kī-
 ōāōāæī ā NNN-, ā ī æī fēāī fē ī -ī ækēk æ āā ī °ōī ī fē Bī kē æ°āfē çāæāōāī fē Bī kī òī æōī òāī kē, ī āī-
 fēōāōkī āy ī ī āōōy ī ī ōāī ōkēāōūfī °ī ī ōkēōī æōā ī āæāōāī kēk fē B°ā, æfē òāā, ī òī kēōōī āī, ī āæā-
 °ē ā B kēāōōī āī .

ōāī kōū yōō ī ī ōāōyī fē Bō ī ōkēōī æō ā°y -ī ækēk ī ī æī t °ēk ū ī ōkē°ēçkōāōūfī t. Nī °ōæ-
 fē t Nī. āī āōī āō, āæ°ē kēāī t ākōū kç ī òāāī t °ī æāī kēk, =ōī òāī ī fē B kçī āī āī kēk =kē°āī fē æōk ī ā-
 æāōāī kēk, ī ā fē°pāāā t kēæy çāāæū ā ī ōī fēkōāōūfī æī ī fēōī fē B ā °ī ā B ī āæāō fēōkēkæāī kē (ā
 1900–1913^{aa}. — 1,85%, ā 1926 — 1,8%, ā 1939 — 1,75%, ā 1950 — 1,7%, ā 1959 — 1,6%,

²⁵ °ī æī pī fēçāī āāōāī ī āæāōāī kēk NNN-. ī., 1983, c. 231.

²⁶ Вишнеvский А. Г. и др. °ī āāōī kē āāī āāī ōkē pī æāāāī t æōk ā NNN-. // Nī ōkēōī °ē=āæfēkē ā kēæ°āāī-
 āāī kēk, 1988, 3, c. 60–61.

²⁷ Festy P. Op. cit., p. 300–301.

Таблица 4.5. Фактическая и гипотетическая численность населения и накопленные демографические потери России в XX в., 1900–1995 гг., млн. человек

Жыл	Өлгендер мен туғандардың саны	Жітілгендер мен туғандардың саны	Туғандар мен өлгендер арасындағы айырмашылық
1900	71,1	71,1	-
1920	88,2	102,5	14,3
1940	110,1	145,9	35,8
1960	119,0	203,6	84,6
1980	139,0	254,1	115,1
1995	148,3	269,6	121,3

Сілтем: "Жұмыс істелген деректер 1996 ж. 8."

4.3. "Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық"

Қытайлардың бұл мәселесін көрсеткеніне қарамастан, «Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық» деген ұғымның өзі де өзінше бір мәселені қояды. Қытайлардың бұл мәселесін қарастыру үшін біз «Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық» деген ұғымның негізіндегі мәселені қарастырамыз. Қытайлардың бұл мәселесін қарастыру үшін біз «Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық» деген ұғымның негізіндегі мәселені қарастырамыз. Қытайлардың бұл мәселесін қарастыру үшін біз «Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық» деген ұғымның негізіндегі мәселені қарастырамыз.

Қытайлардың бұл мәселесін қарастыру үшін біз «Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық» деген ұғымның негізіндегі мәселені қарастырамыз. Қытайлардың бұл мәселесін қарастыру үшін біз «Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық» деген ұғымның негізіндегі мәселені қарастырамыз.

Қытайлардың бұл мәселесін қарастыру үшін біз «Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық» деген ұғымның негізіндегі мәселені қарастырамыз. Қытайлардың бұл мәселесін қарастыру үшін біз «Жітілгендер мен туғандар арасындағы айырмашылық» деген ұғымның негізіндегі мәселені қарастырамыз.

Ni ayi i ay x i Eoxi i Ø oraaköli i i ay (Epaouyi xEay xai uy xaa Ai Öut ä xaooi a°a ä i pi - ökai pa=ka x i ai yat ki xay a°axaaif xEli k ki xoköoöai k. Yoi i i pi i äkai i i a i pki apa ääxooi a i i Nöi ÖBi ki xEli Ø a°apari i Ø paöi pi ä ä i xoöapxooai i i Ø aoi ä. ÖFax i paöi pi ä i paöxi äopkää° i paäa=ö i Eoxi i Bi çai a°u ä xi Eoxooai i i xou (Epaouyi ai, i i ai ç i kE ai i pi x, ai °xai a °k yoa xi Eoxooai i i xou Eßou xai äÖi i Ø k°k E°=i i Ø. I i ai ky äai öoaoi ä paçaa°k°xü. "äEi oi pBa k ç i ki i i Boa°kxü i xooi you xai äÖi öp xi Eoxooai i i xou, ä x i äØ k xöapßØ i pköli i p°ai kçaoök xai äÖi i Ø xökç i k, i i Eß°k xi äapt ai i i Eaxi i i i Öi B, E i °aa i äai Eß°i i Eoxyai k ou, Eoi Eöäo xöEaxEoi i xi Eoxooai i i xok. «B aoi ap, — i äkai i °i ai p° i äki k ç i ki, — öi äx°k Eöäo xai äÖi ay xi Eoxooai i i xou k äx°k i i i äai Eoxay i pi ääou xai äÖi öp çai öp a°y EäEi °i - i kEöou A°a°i °i ää°a k°k a°y i i Eoi E k ä p°i i i äxö çai - °k, öi ä yoi i x°o=aa k ç xai äÖxöaa i kEoi xi i pöou k i pälEi x°i äkoi i ä Eöäo k i pai yoxöakç i kEäEi °i i ä xöapöoxay»³⁷.

~ pi ökai kE k xai xai äÖi i Ø xi Eoxooai i i xok, i ai pi öka, ai EaçBa°k, öoi i i ä i ä ai kxß - ääxöy a °i kEö a°axaaif xEi °i i paäa k öi i pkaß=i Ba (Epaouyi ai öi pi B xai äÖi Bi i ö - i i i ä kEØ i ä i i °ö Eßou x i äp xi °öxai äai B. °paouyi xEay xai uy ä - i xök Eß°a ki xököo - öi i, ä E i öi pi «ai i i i çyEi, ä kçaaöoi i i i öi i i äi kE, öoi ök i i kpi äa° (äE ää°a°ao ä°xök, E i öi pöp ai ö ääa° çäEi i, ä i ä öxoi i ä a°i i paäi i ä çai öp»³⁸. °oi xöEaxEoi i paäa ä öx°i äky. xai äÖi i Ø xi Eoxooai i i xok, i ä i i °ö i i paäa°kou i k Nai äo, i k ppxökB, i i yoi i ö, i xöpi öi i i çai äök° i äki k ç äai öoaoi ä, ää xöi pi i i kE k «i paäi xöä°ybo yoi xäa°äou ai °i - xöi Bi i kxäpyi »³⁹.

~ öi ökai kE kE ki äkEäöa°üi i Ø xi Eoxooai i i xok i ä çai öp i i äx°kxü, öoi i i ä i ökäääo E äçöoi äi kE i äöökäöi a°üi i Ø xai ük, k, äkEki i, Eß°k i öaaß ä xai ki i i äxai ky. "i xi ä - xök yoo xai üp äxä öai i öxä i ä°uçy Eß°i. I ä xöa°a äçöoi äöxay k äçöoi k°xü, i ä - xö i ööy i ä öi, öoi E i äkEäöa°üi ay öxöi ay xi Eoxooai i i xou i ä çai öp öäE i kE i °aa k i ä ööäöäö°xü ä - i xök. ~ äöökäöi a°üi ay xai uy Eß°a äçöi äai ä kç i öökE, i i öi i ö öoi kç i ä - i k°kxü äçäki i i ä i i °i xai k ä ö°ai i ä xai ük, ki öi °k k öoi EöE k, äxay xököai ä ai öökEä - i äÖi Bi i öi i i äi kE.

~ xöäöi Ø xai üa öi paxöai äa° k öxäaä°xay x i i °i E i i i äöap k °öai BØ i pki öki xi E i öi i °i, i i °kxökE i i kEä: человек для... «x°k i B çai i öki ... ai kE i öou ai ai ööäi - i p k xökç i i ä i äØ kçEß, — i kxä° ä xöääki ä i öi i °i °i äEa ". °käääxkEØ, — öi çä - i äökE ..., öoi EäxäBØ ö°ai xai ük... i kE i °aa ä xai ki ök°ky i i äki ääo ä äkéo xai äØ k°k - i i Ø E i ößök. I Bx°k xi Eoxooai i i Ø äB°i ää xi ääö ai i i i öxäE i i i ö xai i °i E i öi y xai ki i i Eoxooai kE. Öa°üi i xou xai ük äxou i ai ä i Eöay öa°u k i ööxki ä»⁴⁰. Человек для семьи — öäE i ä i kEßaaäi BØ k çäököaa i BØ °käääxkEli kääa°üi BØ i pki öki xai äÖi i Ø xi - °kxäpi i xök, i x i äa ääE i äBi xai äÖi Bi ööi äa. "i i i -öi k E i Eaça°xay i ai i Ø kç °öai Bi xäööa äçöäxöäai ä°i xay E i i °kEöa ä°äxök çai °k k ä°äxök äai ä°, i E i xöyät ä°i xay i öi - ökai öä=kç i äxäo i Eöki k °k=i Bi ä xai üa. "ä ööäxä ääE i ä yoi i öi ökai öä=kç öxä i i - öi i i i ç i ää°i xü.

³⁷ ~ äai ky i i ÖFaxo 9 i i yEpy 1906 a. ä i xoöapxooai i i Ø ~ öi ä. N°E., 1911, x. 56.

³⁸ Öai xä, c. 62.

³⁹ Öai xä.

⁴⁰ Куреевский И. В. I ääöäöä i öi xäöai ky ~ äöi i B E i ä°i i öi i i äi kE E i öi xäöai kE - i xök. // "EöääxkEØ ". °ökEä kE yxöökEä. I ., 1979, x. 284.

oi ð o t i f a ai ° xei a i i p a ä a ° k u x ai t i to i f i t a i t y i a t e i a i o i a i i i o , a i p a x a ä x e a t i t e ä p o ° k i t ° a i a i x a i u t e » , — o b a ä d e x a ä ° a a o r t e i f o a i p i t i o t i a i a f e a 46 .

~ i i a p a o i t i t , t a t e a i x e o x e p o t e o a i a a a p a a i b i p i t i t e t e a t e a i p i x e t e a c a p a t e i o t e t , a i p i x e t e a o i p i b o p o a a t e t b o a , a i i t e o a i t a b a a a y i t y a i p i x e t e t x e t i t o , i i - i t a i i o a i x e i o t e t i a a i t x u t i i o t x e a i t e x e i t e a i a x a i u a , i a d a x e o a i t e i f a a i a i u x e o a t . i i o t o k e a i f i a , i o i t i i x e i b x e a i f i t a , i i t o a i f a i a i a t e b o i t o a a o t i i f a i a i y a t t x a y y o e o i t a t y t e x a i i t e b o i t a x e o u b i i a d a i a i , t e i o t p i b a i i x e i o a i f i a b c p a a a o t e a - i x e t e t , i p t e - a i a o a i t e o a x e o a a i f i b i x e o i t y i , t o i t e x e b i t i i f a x e b i t e a a o t e i a a p r i i a d x e t i i « i p a a x e o a a i f i i i a i t a f t e t e » . ~ d i o x e o i d i o k a a a x e i t o t e t i a i a d o t e a d i a u i t o x a i u t e t e b o i t a d a b i x e o a x e o a a i f i b i i o i t y a o a i t a i o a - t e i a i f a a i a i u x e o a a . « l o x e t e t e a x a b o a i a i p t e o , t o i a x e a p a c a a a o b t a o o t o t e a t e , i i d i i o t o i f a p r i a i b i f i a a , „ x e a e t e , a t a e a i a i t y a a i a t e i u t a y , i i d i i o a a , t o i o a p t e o a i a a a i a a x e o t a e a i a b a a o a , t o i t e b t e i f a x e a - u . . . » « a x u t o i o t o t e a t e : t a e a b o a i a d u a a d a a i a x e t o u i b » 47 . « u y a o x e o u o t a t e o a u i t a i f c d i x e o a — o t i t , i a c a i a o i t , i i a t o i t a d a i a i b i o i f i t a i t o — y o i t a o x e o u i a d o t e . i f a i o a i a a a o a i a o i u e i t a i t p b o t e t e - a x e t e o x a i t e i a b , i i c a x e o a a t e o a i i - a a t o u e y i o x a e t a a d i t a i b i t e i d a a a i t o t e t o a u e t e i t e » 48 .

« a t e t o t o i o » a a a p a a i a — o t u i t a i t , i t o y t e i - a i u y p e i a i p i y a o a i t a i a c p a a a a t t e i , i a - t e t a a t t x e y x a i a d i b i i a p a i a i . - y a i t i x e x e a i x e t e o t e i t e a o a t a i a a o a i a a — « a d o x e a y » .

i a p r i a i t i x e i a i t e t e b o i t i o o t e i t e i p a i a i t i p a a x e o a a o a i t a i t e a c p a i t e - i b i i p a a a i p i t e o a o a d i i t o i f i t a i t e p t e a o y i t e x o i t x e a t a c p a i t e - i i i a i o a a a o a d i i t o i t i - t a i t e p t e p i a t o a o y i . o t e t e - a x e t e a i o t x e a d a c a a a o t e x u a o a a X V I I I a a t e a . (o o i a t e t i a i a - x e o a a o a i t a o a . - a a t e o a a a : « i c x e a i t e o a t e t i b x e o a d a a t t e i , t o i a b a x e o a i i a a o x e o t b i t a p . i b i f a i t e - a i f a t e y c a i b . . . » a a i o x e i b a b i f a i t e c a a i x e t e p i o a i t a , i t e c a i a x e o a a o a i t a , a i a i u t a a x e a t c a p r e a a i t a . . . t e o t a y a a x e o t a , i p t e p r i a t o i i a a o a i f i a , i a a e i b i a i b x e o t e . . . » e o . a . 49) i i a a x e a t e i f o a X I X a a t e a p i t e o a o u e t a y a o x e o u t e b o a i - a i u u a a o t e t e . a x e a o a « a x e o p a - a o i t x u a b r a x e a i t a « i o a o c a o t x e t o x b i f a » (o i a x e o u i o a a o a p a t e o o i a i i p a a a o - a i f i b o x e i t e , a a a i u t a c y o a i p a a) 50 . - i t e o a o y i i p t e i a a o x e a o i p a t a p o x e a x e o i a i , t e i a a p a - u t i o a i t x e a i t o u e a , a i t e i t a i f i t i c a i o x e a x e o a a a a o a d o . a x e a t e i o a a i i c a i t o a d o p i o - i a - a a d — a 20 - a o i a b o o a a t e a , — t o i « a t e p a x e o u y i x e t e i i t e p r i a i c c p a i t e i o x e o x e o a o a o i o i f e o i t e i o a a o x e o a a i f i t e o t p i t e o a o a d i a p a a a d o u i t e , i t c a o t i o a a o x e o a a i f i t x e o a d o a d o i a p a a p i - a t e o a o y i t e x e o a x e o a o a o a i p a o a a o t e - a i f i i t a t a a » 51 .

i x e a x e t e t e i f o o X I X a a t e a x e o a p a a x a i a d i b a i i p y a e t a i o i f i t a i t y i p i t e o a o a d t e a a d o a d o x e a o p a c a o t e i i t a a i , i x e a t e o t e b o i t a o a a x e a i t a p i t e o a o a d , t e b o i t a y i i t e i p i f i x e o u t e i , i t o y a i a t f a i i t a i a a o a x e i p a i t y o i t x u . « i o i f i t a i t y i a a d o t e p i t e o a o y i a i x e i i p a o a x e a a o t e a d o x e o a o a a i i p r i x a i t e p a t e a i t p k i o t e i f a a i a t a d a o u x e o a a a d o a p a e i i p y -

46 Желобовский А. И. Näi uy i i t a i c c p a i t e y i p o x e t e i a i a p r i a a , a b r a x e a i f i b i a i i t x e o i a t o a i t e a p o ° k i t i p i t e c a a a a i t e y i f a p r i a i t - i t y o t e - a x e t e a i o a t p - a x e o a a . i p i f a e , 1892 , a . 40 .

47 Энгельгардт А. Н. i c a a d a a i e . 12 i t x e a i 1872–1887 . i . , 1960 , a . 359 , 361 .

48 Звонков А. П. N i p a a i a i f i b o t e p a t e t e x a a u e a x e a a t e t e p a x e o u y i o a i t e i x e t e o o t e a i t e i t o a c c a . i i N e i p i t e t e x a a a a i t o a y t e c o - a i t e y t e b o a t e p a x e o u y i x e t e i t e a a a i f i t y - i t x e t e . . . i b i . i , a . 64 .

49 Радищев А. Н. ~ o o a t a x e o t a t e t c ~ a o a p k o p a a i t e t e a o . o . o d a x e o u o b .

50 Богавский П. М. O t o . x e i t , a . 19

51 Внуков Р. Я . i p i t e a i p a - t y x e o a r i o t e p a x e o u y i x e t e o x a i u t e . . p a o , 1929 , a . 17 .

කෘතියේ ප්‍රචාරයේ ප්‍රධාන අංශයක් වන විවිධ ජනවාර්ගික සමාජවාදීන්ගේ මතවාදයන් සඳහා ප්‍රතිචාරයක් ලෙසින් — ඔවුන්ගේ විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමට ඉඩ සලසා දීමට අවශ්‍ය වේ. «... අපේ මතවාදයන් සඳහා ප්‍රතිචාරයක් ලෙසින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ»⁵². «... මිනිසුන්ගේ මනසේ ඇති විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය වේ»⁵³. විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. «... මිනිසුන්ගේ මනසේ ඇති විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ»⁵⁴.

විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. «... මිනිසුන්ගේ මනසේ ඇති විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ»⁵⁵. විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. «... මිනිසුන්ගේ මනසේ ඇති විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ»⁵⁶. «... මිනිසුන්ගේ මනසේ ඇති විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ»⁵⁷.

«... මිනිසුන්ගේ මනසේ ඇති විවේචනාත්මක වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ. එයින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ මතවාදයන් වේ»⁵⁸.

⁵² Звонков А. П. Ни прайі аі і вО АраЕ Е жанауАа... ж. 68–69.
⁵³ 0аі жә, с. 89.
⁵⁴ Успенский Г. И. “аіі 0ааі і Ва жәуҗ. // НиАД. жі. а 9 оі і аі. 0. 4, ж. 299–300.
⁵⁵ Звонков А. П., 0тд. жі. а., ж. 93.
⁵⁶ Праі Еу іі ОЕаҗ 9 ііуЕру 1906 а. ..., с. 67
⁵⁷ Бердяев Н. А. ДәАжәәә Е жәі Аі аә ааі ааАа. Paris, 1939 (1972), ж. 193–194.

ÐaŒkå Áí°åå æáí Áíáí Ñá Öípi Ñ æáí ùk ƒ í á=å°k æŒ°åááðåöüæy ƒæíí ááí°ü á píæ-
æŒðæŒíí í Œðåðåå, í ðåæåå åæå°í á öíí æ°í å, Œí öí ðŒð í í°å=ƒ° í åçåíŒå «Œí ðå°°k-
°áí öƒƒ», çååæü í íæðáí áí í í öååðæåå°åæü «Œðæöåçí åy», æ° ðí æŒŒåy æáí üy. í á, ŒaŒí í ðå-
åŒ°í, í á í í í Œå í ƒ í á ððååkòŒí í í öp Œðåæüíí æŒöŒ, í ƒ í á æåðöŒ ŒåðæöŒ æáí üp æ åå
í í í æ°=Œæ°áí Ñí ƒ í ðŒæƒåå°åí ƒ, æáí ðí åð ƒ ö. å., í ååå°kŒå í í ðåçí åðö, æí æóí ƒö ƒç æö-
í ðö°í å ƒ í á Œí°ü í í æ°=Œæ°å áåöåð. í í°åáí í á í ö°k=ƒå — á í áðåŒöåðå í öí í í á í ƒö í á æåö
í öæåí ƒ æáí í ð, í á æåö ðí á ƒöå°yí ƒ ƒ åöüí ƒ. í ƒí æ° ðåçåí Áí°ü í á ƒí ökí í í æöƒ, åáí í-
Œðåðƒçí å, í ðŒçí áí ƒy æáí í öáí í í æöƒ Œææáí æ°=°áí å æáí ùk, Œöåü öí í öæ=Œí å, æáí ƒŒí å
ƒ°k ðåŒáí í Œ. ÐaŒåy æáí üy ƒ æåáí í á ƒöæy Œí°Œå°üŒ í í áí æ° öóí åáí áí ðå°ü í í æ° í ðŒí ökí å
æáí åðí Ñí í öí í í á í ƒö, í ðyí í í ðí ökí á í í öí æí æ° í í ðåæí åí ö: í á *человек для семьи, а
семья для человека.*

Œðåðåöðå áí í æ°å áí í æ° í ŒåçŒ — áí çí í æí í, í á æŒí°üŒí ƒååå°kçŒðí ááí í Ñá —
åáí í Œðåðƒ=åæŒí° æ° ðí æŒŒí° æáí ùk ökí å í í ƒæáí í í ð å «í çí åçåŒƒ» °ŒŒå ƒ°k Œö°å-
Œí æŒŒí° æáí ùk öðöŒŒí Ñí. . . á í æŒí° æáí ùk ðåŒí æ° ökí å í í æöååå°kæü åæå æå áí áí°ü í ðååŒí
ƒæŒ°Œ=áí ƒåí á í æ°í í í í Œðææüíí æŒí° æððáí å. í í ðí°ü í Œåçåöå æ°y í í ðåææí ƒy í í°å
ŒŒöü°k ü í í=áí ü æŒðí í í í, å í í æöáí á í í á ðæí ðí æððáí á í ƒå æ°kŒí ƒy yöí æ° í Œåçåöå í á
æƒçí ü ååæyöŒí å í ƒ°kŒí í í á æáí åð öðåŒí å æ°í æí°Œí ååæyö°åöŒ. °åöáí æ°åöáí ðáí í í æöü
æå æáí åðí í ð æƒçí üŒ í ƒ°kŒí í í á°Œö çææöåå°y å æå°åöü í áðáí áí í áí åå°áí í í, í á æ=Œ-
öåyæü æ öáí í ö, Œí öí ðí ö í í°k í í öðåŒí åöü öaŒå í áðáí áí Ñ, í í æí°öååå°å ææáí Œöåå í á-
öåðí áí ƒå. í í yöí ö á í ƒ öðöŒŒí Ñí í Œåçå°kæü í ááí°kŒí ƒ. °æí í öååöæöåkå í á æåö í æö-
ðí öí ð í á Œí í ƒåí ƒí æy í öí Œ°åí (å öí í =Œæ°å ƒ æáí åðí Ñí) ƒ áí çí í æí í æöyí ƒ ƒ í í í æöáí á í-
í í æ° ðáí á í ƒy å — í ææƒ ƒ í á=å°å XX åáŒå ŒŒ°í =ðåçåŒ=åðí í áå°kŒí, í í í ðŒåå°í Œ æí ökå-
°ü í í ö åçöŒåö, =öí í á áí°Œå æ°åŒ í áðå=åðŒí öí áí çí í æí í æöƒ yáí°Œökí í í í æ° í í ööŒ
í í áåðí ƒçåöŒæ æáí åðí Ñí í öí í í á í ƒö.

4. 5. Ñåí åðí åy ðåáí°Œöƒy

Þí áðåŒå í í æ°åðåáí°Œöƒí í í Ñá æ° åŒ öŒ=åæŒí í í ðåååáí í åy ŒöŒöŒŒå í áöðŒ-
åðí å°ü í í ð æáí ùk í ðŒí Œöðå° Œðåðí ƒö í áðåŒöåð ƒ í áðåðí æ°å á í öðŒöåí ƒå í á öí-
°üŒí æí åŒåŒ=í Ñí, í öæƒåí ƒí öí ðí æáí ùk ƒ í í ƒŒí öŒí í á æáí åðí Ñí í öí í í á í ƒö, í í ƒ
æáí í æ° í í æöŒööå æáí ùk á í í Œöðå. ÖŒöŒå°ü í Ñá öáí ðåöŒŒí öí æ° åðáí á í ƒ ŒŒ°k öŒåæåáí Ñ,
=öí «å Œí í öí öŒöŒ=åæŒí í í Œöðåöåå åí åæöå æ í Œí í =åðå°ü í Ñí ƒæ=åçí í ááí ƒåí =æöí í ð
æí Œæöåáí í í æöƒ ƒ ö°í åðáí ƒy æáí ƒŒí Ñ, ƒæ=åçí öö ƒ í ðí æöŒöööƒy, ƒ æáí üy»⁵⁸. «í åæöí æáí ùk
ŒaŒ çåí Œí öóí æ° í á°Œí æ° í ðåáí öŒyöŒy áí°æí å ŒŒ°å, í í çåí Ñæ°ö, çåí yöü çåŒí í =áí í åy æƒæ-
öåí å í Œöðåöåáí í í æ° öí åå ƒ í Œæ°öæŒåáí üy»⁵⁹. í á ææí áí ð í öí í á°áí åå ƒ ŒŒöí áí ð í ðaŒŒ-
öŒŒå áðåæååŒí í æöü Œ æáí üå í áðååŒí í ðŒí Œöðåöå°å æáí Ñá öðí æ°ŒåŒå öí ðí Ñ.

Áí ökæáí åðí í á ƒåáí æ°=æŒí å í í åöŒkå ŒŒ°í ååæüí å åå°áŒí í ö påå°ü í Ñí öŒåŒí-
åáí ƒö æŒáí á í ƒ ƒ æáí åí ŒŒåðí åí åŒåå í píí ååŒæå°í æü í ááí°æ°. Öæå å Œí í öå 20-í æ° áí å
í á=Œí ååöæy ååŒæáí ƒå í åyöí ƒŒå á í ðí ökí á í í öí æí öŒ æóí ðí í ö. Ñí áðåå — áí áí°ü í í í æ-
öí ðí æí í á. í í í á=å°ö ŒöŒöŒŒöåöæy í á æáí í í áí ðåå°áí ƒå ååŒæáí ƒy, å æ°í æŒí öí æöü, æ°kŒ-
Œí í ŒŒöðåy, í í æðåáí á í ƒŒ æí æŒí öí æöüŒ yŒí í í ƒ=åæŒí æ° ðåçåŒöƒy: æáí üy í áðåæöååö
åŒí í í öí yöü æáí ƒ öóí ŒöŒƒ, å æ° æöååðæöáí åðå í á í í æåö åçyöü í í ƒ æåŒy. «í öå°yí ææåöŒy

⁵⁸ Бухарин Н. И. Öåí öŒy ƒæöí öŒ=åæŒí æ° í áöåðŒå°Œçí å. í .-°å., 1923, æ. 174.
⁵⁹ Троцкий Л. °ðååáí í åy ðåáí°Œöƒy. í ., 1991, æ. 121.

í áà í ðí ðçáí áæðáí, á ÑÑÑ— çáí çòí æòú á í áí æáí ðçí í à í ðí òçæáí ê ê áàæçòºáðòê Æßºá àß-
í á, ÷áí á ºßÆí ð äðºí ð æððáí á, ê á æðááí ê í áí çðáæòáí í ðí ÷ò í á í ðºê÷÷ºæú ð ð çáí çòí æ-
òê ÷ òæ÷í. Ñáí áðí Òá ê í ðí ðçáí áæðááí í Òá í Æççáí í ðæò ÷ ðááºººêú äðº í ð äðºá á í ðí-
æððáí æðáá ê áððáí áí ê, ê í æí ÷áòáí ê á ðáçÆí òæºí æí ðºí æú. æí í áí ðí ºááßðçê á òóí Æòêê æá-
ì ùê, áá í Æðáç æççí ê, ðêòí òí ðí ê ðí ááí ê ý, æáí áðí Òá ðí ºº, áí òòðçæáí áðí Òá í òí í í áí ê ý,
æáí áðí áç ÷ ðí ðáºú — æáá ææòóí ðºí á í ðºí æò í Æí í áºáí ê ý. º æðááêí á 80-í æí áí á ÷ ææí-
ááç æí áððæí çæí æú òæá í ÷ áí ù ÷ áºí í áí ðí í ê áºá ºßÆí ð ê ç Æºáæê÷÷æí ê ðçí í á Æðáæòú-
çí æí ð æáí ùê, í à í ðí òçæáí ê ê òßæç÷÷ºáðòê æºæêáí áð í í ááºúß æáí ùê áí í Æðá.

4. 6. –ááí ºßòêý ÷ ðáæðá

Ç áí áðí áç ðááí ºßòêý, æòí çðáç á ðçáò í ÷ ááêáí Òá çÆí í ðí ê ÷ áæí ê ê æí òêáºúí Òá í á-
ðáí áí, í áí ðááºººí á ê ê ðºººêí í Òá æááêºº á áººº÷í ð æççí ê ºßááð, á çí ÷ òêí í áºº-
í ðí æðí á ê í òêí í Òá ÷ áºººáá÷æí ê òí òí í áí ê ê, æáççáí í Òá æí ðºí.

ººí ðí áí á áºá÷áí ê á ÷ áºººááÆá — êççáá÷íß ð êæò ÷ í ê Æí ðúÆß «Æºººòóß» ê
«í ðçí áß». Òðçæòêáí æí çæí Æºººòóá á ÷ í æçê ê, Æáê ê ááççá, í á í ðí òçæáí ê ê í ðºááí áºº
òßæç÷÷ºáðòêý í áæòóí áºá í á í ðçí áº, ðáæí êºá áá, æððáí çæú áááæòê áæðáæðáí í òß æççí ù
ººí ðçí á æí òêáºúí í ðçáí ºáí Òá á ðáí ê òß. ººí áí çí í æí í æòê Æºººòóß çááááºººêú òðí á-
í áí ê æòí ðç÷÷æí æí æí ðçáçòêý, Æíººí í æí áßÆí ðá ÷ áºººá í áí çááðæòáêý í á í ðºí áí á í á-
ááí ê á ºßááð ò í áá í á Æßºí. ºááí Òá ê ç í ê í Æßºí í í áááºáí ê á íºí ðç. ººººòóá í òÆðí ááí-
í í ðçí ê êæáºá áæá, ÷ òí Æßºí æáççáí í æí ðºí, æáí í æòí çáºúí í á çí á÷áí ê á íºí ðçÆí æí í á-
÷ºá í á í ðççí ááººí æú, í æóæááººí æú Æáê «í í í ðú». ºæá ê á ÆðáÆá íººí ááç Æºççí æòú ÷ òæ-
÷í Òá ÷ æáí ðçí Òá Æßºá í á Æíºáá, ÷ áí ðáðí ê ÷, ê òí ººê ù í ðí òí ò, ÷ òí ðçáí áêºá Æ ðí æ-
ááí ê ð ááðáð. ºðá . Òíººòí ð íººáºº, ÷ òí «ááòí ðí æááí ê á á ÆðáÆá í á áæòú Æººá; í í... á
ì í áí ê ê ÷ òí, ÷ òí íººí ðçÆí á í Æðáí ê á í òçý Æß ê æ æáí í ð, ðááê í áí í ð í ðç, ºðáí áí í,
áæòú í ðáááá»⁷⁰. «÷ººí ááê, — òááððæááºº í í, — áíººæí áæáºá... — æáí áðºº í í êºº í í-
ººí æòí ð — Æßòú í í áí çí í æí í æòê òáººí òáðáí í Òá ... ººêºº í í í æáð Æßòú í áæòí ùÆí æááð-
æáí í Òá, ÷ òí í á çí ááð æáí ðçí Òá áí í Æðá, òí çòí æáí í áºº÷ áá, ÷ òí í í í æáð æááºáðú»⁷¹.

Òðçæòêáí æí ê ê Æááºº òáººí òáðçý ê ááðæòáêòáºúí í á í í ááááí ê á ºßááð, Æí í á÷í, í á
æí áí áááººº, «Æºººòóá» ê «í ðçí ðá» í áí í áêººêú á í áí ðáæðáí í ðí Æí í òºººæá. ÷áºúí áç
æççí ù í á òÆºááßááººæú á òçÆê á ðáí Æê æí æí í áæðáðßðáð Æºººòóß í ðí Òá, òí ðáí, òí
çááæú áßíººæí ê ááººæú ê ç í ê í, ðáê ÷ òí í ê Æíºáá í á Æßºí í ááí æðáðÆá ê á ðçººí áí ê ý ÷ ò
í ðí Òá, á «ºðáí á».

ðáêí í ðçººí áí ê áí í íººí Æßòú áí çáß í áí ê á Æºººòóß í æí ê áááººá ºßÆáê, ðí ÷ áí òç-
çáòêý áí æááºáí ê ý, ºßÆí áí í æí ÷ ááæðáá, í í ðáááßááßðçáç í áí í á÷í ê áí ê á ðí áêòáººí,
æòí ðóæáæÆòß í áááßí í æòú, ááæá í ðí æòí í áººßÆí áú Æ æáí á êºº ÷ òæò, ÷ òí òí æá Æßºí
ºðáí í í. ºáðí áí í á æí çí áí ê á í æðáººººí ÷ áæòí áººí áí æí áááí ê ý ðáºáæí í ð Æðáæí òß, ºßÆ-
áê, æððáæòê. «Ñóá ðáçêò — í áæí çý ðí òí æÆááð, — í êæáºº áððáí. — ÒáðÆí áú í ðááááð áí á-
òáí á ºßÆí áú áí á ÆðáÆá — í áæí çý ðí ðí Æººí ááð Æðáê Æáç ºßÆáê»⁷². ººí, í í æáººº, Æíºáá

⁷⁰ Толстой Л. Н. ðºººí Æí òí ðí áí ê ý ÷ í áæáð í íººáí ê. // ººíºº. æí Æð. æí ÷. í í á ðáá. . . . ðçððÆí áá.
ò. 18. ð. ., 1913, с. 221.
⁷¹ ðáí æá, с. 213.
⁷² Герцен А. И. ðººí á ê áòí Òá. // Ñí Æð. æí ÷. ð. ., 1956, ò. 10, æ. 27.

~ áðái áí ß áßçðá°ê á ííí áðáái áái í ð æêçí ê, íí òí ì ó = òí æái à ÿò æêçí ù ì à°í -íí ì à°ò æòái í ð°æù êí í ð. ~ -í æêê ê áð á ê á XIX ááêá ì í °í áßá °ðáê áæòó á°ê á Æðáê íí áßáê íó ðí áêòá°áð (à áí í æái Æí æáái ê ÿ Æðáæóùí, Æßáá°í, ê íí ì áðêíá), à í íí æái à ì æí Ææðáái -íí ò. ~ áí òêí á ì í°á óæòó êòó í áæê°êð, íí í á æòðáæê. ~ ððáê í á í áæ°áæáái ê á í á í ò-íí æê°í æù Æ -ê°ò æái Æòêí í êðí áái í ßí. Æ°ùòðí ð í áðái æòái áí í ßí æóí ðóæáæêêí. óái í í æ-òáð, ÿêí íí ê-áæêê á ê í òêá°óí ßá æí í Æðáæái ê ÿ ááæê°ê Æí ù ò á. ~. Õæí áí æêêò æáêáá-òá°ùòðái á°ò, =òí æái ù ê á ðóæêêí ð ááðáái á êí í ð ðáç êí áí í áá°êæù ççáí ð ÿæêíá ê, í ðê-áí í áêí áí í áái ê ÿ á° ÿ æái áðí ßí í òí í í áí ê ð òáê æ á í áðááêí Æðá°êæù êç æá°ùæêí í ç ÿòæòáái -íí °í °áêêêí í á: æái ê°æù — «á°áç á íí òð», ê°ê «í í í áê-êá á í í ê í °í Æ° ÿí», ê°ê «í á-òðáí ù í í Æ°-òí» ê ò. á.⁸³ — òòò Æß°í í á áí °ðáê. ~ Æðáê áæòó á°ê í =áí ù ì í í áßá, í á-çðá°ßá °ðáê, íí =òê áðòê, áð á í á °í òí áßá =òáæòái áðòó íí -í æòó ÿòáí ò. ~ ÿòí æêáçßáá-°æù æái ÿ í óáðí æòó — æái êòó æòáðá°êæù íí í °í æá — «í í êá í í °í áí ð êí æêí Æ° çá°òí á-ðò á í áðái á áæá í æòá°óí ßá æí í Æðáæái ê ÿ, íí êá áí ÿ í í æ°áêáá, =òí Æ í á æái ê°æù í í æí Ææð-áái í í ò æá°ái êð áá í á áßáð° í áó°í áí í ð æái ß»⁸⁴. Õí áó í áçáá í í æ°á æái êòó Æß í á Æß-°í, í æðááá°í æù æòó íí æòáðêí í í ð òí ðí ó°á: «æòáðí êòæù — æ°ðáêòæù». Ñ°áái áá°í °ê óáêá° ÿòóæù, =òí «í í í áááðòæù æái ß, =òí íí °í áó ê í í ááá í á çí áóò ááæá æái ê í ì óæáð í í êí áí ê; áí °í á áðái ÿ áê-áðæù ê í, êç Æá°áðò í æòááðòæù í áááêí á; í Æðáæòáðòæù æ í ê í ê °ðó-Æí, êáê Æß í êêæái í ßá ê°ê ðáçáðáæái í ßá =áí -°ê Æí»⁸⁵. Á =òí êáæáðòæù æí Ææðáái í í «æáê-æá», òí «æí æêòá°ùòðái ~ áái á æ æái í ð á òáæí í ð æá ÿçê æ á°í æßóí æòóð ê°ê °í °í áí ì, à òáê-æá æ áßí êáêí ð áêí á. ~ òæááí êòæù í æái ÿð ~ áái áá áð á í í æ°á «í êá°êêá» íí =òê áæá°á í áóí áðáí. Á ~ áái °í °í áí ßð, á ðáêí =òð í í ðó, í áí ðêí áð, æí Ææðáái í í í á æêááð æ æái í ð. ~ áí ó, êí í á =í í, í á æí ðáí êááðò í áá æá°ái ê ÿí»⁸⁶.

Ñái á æêçí ù, òáêêí í Æðáçí ì, í æðáá° ÿ°á í =áí ù ì à°í ì áæòá á° ÿ ðáçáêòí °í °ðáê í áí °í =òáæòáá, =òí ê íí °ò =à°í í ððáæái ê á á Æ°ùòðá, á æái Æòêí í êðí áái íí ðð íí í êæái ê ê óái í í æê° °ðáê, áá òðáêòí áêá êáê Æ°ê ÷ êòó í °í ðáêêí ð, à í ðí òêáí í í æòáá°ái ê ê áí çáßí áí í í-°í áóí áí í °í í êçêí í ó òá°æí í í ò. Á ÿòí í áêçáæái í í çí á =à°í æí ðáí áí êá æê°ú í í °í í áí ð ÿæái ê ÿ, áæá°áá °ðí çêáí á°í áßí í áí ì «í êðêí áß» êç-í í á êí í òðí ÿ Æ°ùòðóðß. ~ í êá á í Æðáæòáá æí ðáí ÿ°æù í áçßá°ái í æòó í ðêí òêí á *человек для...*, óááðáêá°í æù ê í ðóí êí á ðáái í ááêêá «ááðí á» ê í êçá». ~ °í áá æá ðáçáêòêá í Æðáæòáá ê =áí ááêá æòá°í ì à°í -í í-

⁸³ Успенский Г. И. ~ áç íí ðááá°ái í ßí çáí ÿòêò. // Ñí Æð. æí =. á 9 òí ì áí, ò. 4, æ. 447–448.

⁸⁴ Внуков Р. Я. Õêò. æí =. с. 25. ~ í çáí í áó ðáí í êá Æðáêê êáçá°êæù Æí ù ò ê í áí æóí í æòáí ì, í í ò-ááðæáá, =òí «ðá°êêí çí ð ÿ ÷ êòó òá» Æðáêá «í á ì í æòá Æßóó áí æòóái í á°ái á í êêêêê ê ê í ßí ê æòáá-æòáái ê, êáê í òí ááêæái êáí » °í í æòááæòá°ái ê ÿ æái ì ì ò ðáí í áí ò (í ááêí í í í ò) áí çðáæò... ~ í æòá-í í áí êá ðáí í á°í «=êòó °í» Æðáêá áæòó á°óá áí æòóái í á°ái ê ÿ °óêêí í í òð ÿæái í í ð òái áðò æá-í ù ê» (В Розанов. ~ áí òêí á í áðááá áá°êêí ð çááá=áð. // ~ í çáí í á ~. ~. ì. ~. 1990, ò. 1, æ. 231–232). Á áí ò êáê áá°ò ðáí í êá Æðáêê êæòí ðêê, í í êßáááí ê ð òáá°úí òð ðææêòð æái ÿð áí «í í ðð ÿæái ê ÿ». «í í °í áí ð =á°í ááêê í í æ°á áái òá áí áðááßá áæòá =á°æù æ æòááæòái í æ°á Æßí, òí Æêêí, Æáçí í °ái ßí, êí -òí òí á í òááá°ê áí ò ó á í °í òð á°æòó», «æ êí òí ðßí í í í ðáæáá í á í ðêáêê í á í ðêáêê áæòá =áòóæù êáê æ æòááæò-áí ì æái Æí áí ßí»; «=á°í ááêê áæòó á° í Æðáæòái í ð ÿí ì êç ááòæêí ð, ðáçáêòêá òêçê =áæêí á í êæêí ð ù ê í á æí í òááæòái áá°í áóí áí í í ò», ê «í í ÿá° ÿæù í áðáá í Æðáæòái í í ðáêí òóáæòáái í í æái êí òêçê =á-æêêí æòááæòái ì». «°áái í á ç°í á° ÿ í í áí Æí í °í í Æðáæòáá çáê°ð =á°í æù á òí ì, =òí =á°í ááêê áí í áê° á í á°í í ðááæòáái í ßí í áái í æêí ì». (Соловьев С. М. ~ æóí ðê ÿ ~ í æêê ê æ áðáái áðí ê í áðái áí. ì. ~. 1962, êí. 7, æ. 128–131).

⁸⁵ Звонков А. П. Õêò. æí =. с. 127.

⁸⁶ Семенова-Тян-Шанская О. П. ~ êç í ð «~ áái á». // ~ áí êæêê ~ - ~. ~ í òááá°ái êð ÿòí í ðáðòêê. ò. 39. Ñ° Æ., 1914, с. 59.

áβθ ýçβε, ί ί áορ æκωàì ò í áðáçí á, ί ί áí á çðáí έά, ί ί áορ ί ί ρά°ú. Υòí — áðáí ý æí çááí έέ ί áðáβι í ááááðá á ðóæείθ °ρβί άί ίθ °έðέέέ. “ωά ~ áðæááέί ί ί á ί έæòú, ί áðáòçýæú ε æáí áθ ί áááæðá: « ° áε æ-æòúέά æí áðòí βθ, εòί æ òí áέíθ ί ðί áí áέò áðáí ý! /ñ-æòúέάά áí °í, εòί ί áááέòæý òάέά». ‘áæú ááε°áðέòóáí ί á æ-æòúá ááæά έ ί á ί ðááí ί °áááò ί òááóί ί °í =óáæòá. Ñí áæáí ί á òί ó ~ óí εέί á:

° ί áá áε çí á°έ, εάε óæáæί ί
Οί ί έòúæý æáæáί ρ °ρβάέ,
~ β°áòú — έ ðáçòί ί ί áæá-æáί ί
Ñí έòýòú áί °ί άί έά á εòί áέ;
~ á°áòú ί áέí ýòú ó ááæ εί °άί έ
“ , çáðβááá, ó ááí έ ί ί á
“ ç°έòú ί ί °úάεβ, ί ðέçί άί úý, ί άί έ,
‘æá, áæá, =òί áβðáçέòú άεβ ί ί á...
“ ί áý á áέáò ýòέ έ áðó°έά æòέί έ ~ óí εέί á, á. áí ò áòί áá ί έæá°á ί æí çááί έέ á ðóæείθ
ί ί ýçέέ «ýçβεά °ρβί άί βι ί áðáæέááί έθ»⁹³. -áí úí á ί ί ί á áεβ° áθ ί óæáί, έάί ί ί ί á áεβ°
ί óæáί ί áðáæòáó. “á-έί áý æ ~ óí εέί á, áβæί εáý ðóæείáý ε°úòóðá æðáí έ°áæú çáί ί °ί έòú
ί ðί ί áæòú ί áæáó «ί έçί ί » έ «ááòί ί ί », ί áæáó =óáæòááί ί βι έ áóί ί áί βι, áί çáβæέòú ί áð-
áí á áí áòί ðί °í, æε°έçέòú έί — ί ί áί áί ί óááòáááείθ Óááðá:

Óòί °έ ί ί ρ áòí ó! (“á°úçý, ί á εί æί óáí έæú óæò,
Óòί °έòú ί áí ó áòí ó!) ί á°úçý, ί ðέί ááý ε óæòáí ,
“á ί ðέί áæòú έ ε ~ æέί áá, ί ί ðί áρòáθ °ί æòúá óæò...
Óòί °έ ί ί ρ áòí ó: έòáε, óòί °έ óæòá.

° áέί á-òί áðáí ý ί ί °έί ί έέ òέέί °ρβáí εαçá°ί æú, =òí °ρβί άί βá ί áðáæέááί έý —
«°ί æί ί áεέί á» áá°ί, ί ðί æóí θ æá ί áðί á έ °ρβέò «ί ί -ί ðί æóί ί ó», ί á ί ί áί έί áýæú áβί á
óðί áί ý °ðóάί °í =óáæòááί ί ί °í á°á-áί έý. ‘εί ί óá ί ρί í °í °í — ί á-á°á ί βι áí ί á°í ááέá
ί ί °έά ί áε°ρááòá°έ ί áρί άί ίθ æέçί έ áεβ°έ óάæááί β, =òí ί ðááβ ááæá ί áááρò. « ~ á-
=á°úί βá «°ρáí εέ», ε ί áæ-áæòúρ, æ εáæáβι °í áί ί áæá ί ρέάá°ýρòæý έ ί ρέάá°ýρòæý.
‘æá =áòá έ =áòá ί ί áί ί áæòρáòέòú æρááέ ερáæòúýí æ°ó-áέ æóί ρóæáæέίθ ί áááρί ί æòέ. ‘έ-
ί ί áί β óóó έ ί òί ί æά á ί ρί ί βæ°β, έ æί °ááò-έί á, ράί ί έά άρáέέ çááæú ί °í æέòá°úί ί ρæ-
ò°áááρò ί ρááæòááί ί ί æòú æá°úάείθ ί ί °í ááæέ, á εέί áó έçáρáòáρò áá. “á ί ί æ°áί áá
áρáí ý áβάέáááðæý ί áρóæó áέí °áá °ρóæóί ί á έ ί áέί ράέòá°úί ί á ýá°άί έά æί ί ί á-áæòáá»⁹⁴.
æí ί ί á-áæòáá (æí æέòá°úæòáá ί ðòá æ æάί ί θ æβί á) òí °áá ί ί í °í ί έæá°έ. ~ ί æάέááðá°úæòáó
ááòί ρá εί ί óá XIX áάέá, «=áæòί ί ρέί ί áέòæý æ°βί áòú ρæáί ρί æòρáí áί ί βθ ί ί áæáθ -ί æέέ
ρææεαç ί òί ί, εάε öýí ó°έ εί °í εέí °έ áí ðáí ί ί ρ ί á ί ί °έ ί ί áί ýòú á°í, ί ί εά ί á áεβ°έ óáá-
°άί β æí ί ί á-έ»⁹⁵.

⁹³ Ахматова А. ~ óí εέί á. ., 1977, æ. 78, 80.
⁹⁴ Звонков А. П. Óέò. æí ±., с. 129.
⁹⁵ Богаевский П. М. Óέò. æí ±., с. 17.

Ἐοῦδοὶ ἔλαβον ἰσχυρὰν ἐπιρροήν, ἵνα ἐπιπρὸς Ἰσραὴλ ἰσχυρὰν ἐπιρροήν ἔχουσιν ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ.

Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ.

Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ.

Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ. Ἐν τῷ 1913-1914 ἔτι οὐκ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑσπέρῃ.

æáí ðéí — í á 5 °áo¹¹¹. Ðàí í á í áí áá ðæí ðòááí êá í ðêáíß=íßí æí æí Æí á Òí ðí ê ðí àà-
í êý æàí ùê í ðí àí °æá°í æü. ù áí êí êç á°í í ðí ýá°áí êð æòá°í òí í í æáí êá í áðá°êæðêðòá-
í ßí Æðá=íßí æí ðçí á.

´ ÑÑÑ— í á Æß°í í êêêí ð í Õêòêá°úí í ð æòáòêæðêêê í áðá°êæðêðòáí ßí Æðáêí á, í Æ ê í
÷ê°á í í æí Æß°í æòáòêò ðí °úêí êí æáí í í, í áí ðêí áð, í í ÷ê°ó áí á Æðá=íßí ðí æááí êð.
“í Æß°í ýæí í, ÷òí ÷ê°°í ðàêêí Æðáêí á ðáæòá, á í Æðáæòááí í í á í áí êá æòáí á êòæý Æí °áá
òáðí êí ßí ê í ê í. ´ 1989 °., í í àáí íßí í áí í°í êç í í ðí æí á, 22,5% í í ðí á í íßí æ=êòá°ê
í áí ðêáí °áí ßí Æðá=íßí æí æêòá°úæòáí Æáç í Õêòêá°úí í ð ðá°êæðàòêê, í áí áêí, í í í áðá
í áðáí í áá êêí °áá í í °í áßí áí çðáæòáí, áí °ý ðàêêí í ðááòí á Æßæðí í ááá°á. Ñðááê í í æê-
°ßí °ðááð á áí çðáæòá 60 °áo ê æòáí á ê í Æß°í 47,3%; æðááê í í °í ááæê á áí çðáæòá áí 20
°áo — ðí °úêí 13,8%. Ýòí ð æá í í ðí æ í í êçá°ó, ÷òí Æí °áá æí êæí á êòá°úí í ðí òí ýòýòý ê í á-
çðáá°êæðêêí ááí íßí Æðáêí °ðáê æ Æí °áá á Ææí êêí òðí áí áí í Æðáçí ááí êý¹¹². ´ í °úí áý
òáðí êí í æòí ê á °úòáðí æòáí ßí Õí ðí áí æàí ùê æí ÷áðá°æü æ í ðçí áí êáí æàí ùê í áí í ð êç
ááæí áðí ê í. òáí í í æòáð: 89,5% í í ðí á í íßí í ðááí í ÷êòá°ê ææòí êòú á Æðáê ê êòú á æá-
í úá. Æðáæòááí í í á í áí êá Æß°í °í ðáçáí Æí °áá ðáðí êí í ê í á çðáá°êæðêêí ááí íßí
Æðáêí, í áæá°ê ê æí çí áòá°úí í ð Æáçááòí í æê¹¹³.

—í æêòæêæý í êêêí í áðáí êæü 1994 °. áí áðáá í í çáí °ê°á í ðáí êòú áí °ð °êò, æêáó-
ðêí á í áçáðá°êæðêðí ááí í í æí ðçá. “í ááí íßí í êêêí í áðáí êæê, í á áí °ð æí æòí ýòêí
á ðàêêí æí ðçáí í ðêí í áê°í æü 6,5 % í óæ=êí ê 6,7% æáí ðéí, æ=êòááí ê í æáý æí æòí ý-
òêí ê á Æðáêá. Ýòê í í êçáòá°ê Æ°êçêê ê í á Æ°ðáááí êí æý á æáðááêí á 80-í °í áí á á “á-
°êêí Æðêòáí êê, Õðáí òêê, “êááð°áí ááí, çáí áòí í í êæá, ÷áí á Õááòêê (20%), “í ðáá-
°êê ê Õêí °ýí áêê (í í 11%), í í áßí á, ÷áí á “òá°êê (1%), Õ— (5%), Áæòðêê (4%) ê
“áí °ðêê (3%)¹¹⁴.

Ñí Ææ° æáí Æí áí ßí æí æêòá°úæòá í í æáð Æßòú ðáçí ßí. ´ í ê í í í æáð í ðí ýá°ýòýòý êêê
ááòæòáòá°úí í á «í áááí êá í ðááí á» ê °á°êí í ßæ°áí í í á í ðí í á í êá ê æòí ðæáæêêê í ðí í-
í áí êý, ðàê ê, í áí ðí ðêá, Æí °áá í ðááòæòááí í í á í ðí í á í êá ê í ê í, í áæá°áí êá ððêáê=áæ-
êê í Õí ðí °ýòú í á í ðí áðáí í óð í íßí æí áí áæòí ð æêçí ê æáýçü. ´ í Æí ê í æ°=áýí í í ê
çáí áí ýðò í áêí òí ðí á êí °ê=áæòáí ððêáê=áæêê í Õí ðí °áí íßí æí ðçáí, í áí êí êç æ°áæòáòê
÷á°í í í æáð Æßòú í òí á=ááí í á æòáòêæðêêí ð æí êæáí êá Æðá=íßí æòê, êêí í í í ðáí êáááòæý í í
ááí íßí í çáðá°êæðêðí ááí íßí Æðáêáí.

Ñ ðæí ðí æòáí áí êáí í áçáðá°êæðêðí ááí íßí Æðáêí á æáýçáí, í í-áêáêí í ò, ê Æßæò-
ðßò ðí æò ÷ê°á áí á Æðá=íßí ðí æááí êð. “í áí °ý Æß°á á Ææí êá æðáçó í í æ°á í êí í ÷áí êý
“òí ðí ð í êðí áí ðí áí ßí (á —í æêêòæêí ð Õááðáòêê æáßí á 24% á 1945 °.). ° 1970 °. í í á í í-
í êçê°áæü áí 11%. “í á 80-á °í áß ýòá áí °ý æí í áá æòá°á Æßæðí ðáæòê ê ê æáðááêí á 90-í
°í áí á í ðááßæê°á 20%.

«´òí ðí ð ááí í áðáòê=áæêêú í áðáí á» í á “áí ááá í çáí áí í áá°æý ðæí ðí æòáí áí êáí
ðáí í á°í, ÷æòí áí ææòí °áí êý á Æðáê, í ðáá°áí êý ááðáð í ð ðí áêòá°úæêí ð æàí ùê. “°ý ÑÑÑ-
ýòí í á Æß°í í áðáòæòáí í. “í í ðáá°áí êá í ð ðí áêòá°áð í í °í áßí æòí ðó°í á, í áòêí ê=í í á á°ý

¹¹¹ Ðàí æá, æ. 92.

¹¹² Мацковский М., Бодрова В. Ðáí í í æòú æàí ùê á æí çí áí êê ðáç°ê=íßí æ°í áá í áæá°áí êý. //
Ñáí úý á í ðááæòá°áí êýí æí áðáí áí í í°í ÷á°í ááêá. Í., 1990, æ. 163.

¹¹³ Ðàí æá, æ. 157, 165.

¹¹⁴ La situation démographique dans l'Union européenne. Rapport 1994. Luxembourg, 1995, p. 51.

í à 3-Ø òæáàðæááí í í Ø áóí Β, ááóí ðΒ í ðí áÈòà í áæòàí àá°ê í à æàí áØí í Ø æí Ææòááí í í æòê í à Èáàðòêðò, í ÷ÿØæòáí, çàí °ò ê í ð. òðááæí àòðêáà°í æù, ÷òí °ê÷í Βá áí í í áΒ Èææáí °í ÷°áí à æàí ùê áí °æí Β í í çàÈí í ó æÈ°ááí Βáàòòæÿ á í ÆòêØ æàí áØí ΒØ Æðææáò. ò í à÷áðÈêáà-°ææù í ðááí í ÷òêòá°úí í æòù áí æí êòáí êÿ ááòáØ á æàí ùá, à æáí òêí àí çà áí í áí í êØ òðòá ê áí æí êòáí êá ááòáØ í ðáá°à°á°í æù í °áòêòù çàðáÈí òí òð í °áòò. ò áí òêí à °êò à°æù í ðááá æàí í æòí ÿòá°úí í ðêí êí àòù ðáí áí êá í ðí æááí êê ðáÈáí Èà ê ò. á.¹²²

òí áÈò í à í í °ò÷ê° í áí Æí í áêí í Ø í í áááðæÈÈ, í í æí áí Βá í òí áÈòΒ áΒááê°áðòæÿ æí í-áà ê æí í áá, êí í °áà í í ðáæáÿ áí í Æðáæáí êá í áòááðæêí í Ø òáí òàçêáØ êí ááòí òí á. ò á êæ-È°ð÷áí í, ÷òí í áí áæáΒ çàÈí í í ááòá°ê í à óæòí ÿò í áðáá í áí í òí í «æàí áØí Βí» °í ÆÆêæòí á ê á ÷áí -òí í í Øáòò êí í à óæòí ÈÈ. ÿòí í í æ°óæòò êæòí ÷í êÈí í í áí í Ø °ê÷í í Ø òðá°ááêê, í í ì á°í ÷òí Èçí áí êò í í Æí °úí í í ó æ÷áòò. ò í æòæí ááòæÈáÿ æàí ùÿ í êÈàÈ í à æí í æí Æí á í í ðáá-ááòù í í æòá°úí ÷áæÈêá í áááæáΒ í í Æí òí êÈí á á÷áðá í á°í áí ÿ. ò á Æóáòóáá æáÿçáí í, æÈí-ðáá áæá°í, æ ááêæáí êáí á í òí òêáí í í °í æí í í í áí ðáá°áí êê — ÈÆí °úí áØ í áçááêêêí í æòê æàí ùê í ò °í æóááðæòáá ê ÈÆí °úí áØ æáí Æí áá áí òðòêæáí áØí Βí í òí í í áí êØ. ÿòí ááêæáí êá í ðááí í ðááá°áí í í áí í áðáí áí í í ê áí óòðáí í êí ê êí í áðáòêááí ê ÿáí °ðòêê êí æòêòòòá æá-ì ùê, ê °óááí Βí ê í òêáí òáòêÿí ê ðáçáêòêÿ áæáí æí áðáí áí í Βí °í òí áæÈêí í Æòáæòá. ò í Èá í í í á çí á÷êòá°úí í Ø ì áðá òí òí í çêòæÿ ÿÈí í í ì ê÷áæÈêí ê æí òêá°úí Βí Èðêçêæí í í æòæí-ááòæÈí °í í êðá, í Æòêí óÆí æáæòáí í ì ááðòêá°úí Βí óæ°í áêØ í í áæááí ááí í Ø æêçí ê, í í êí áí í í í áí í ò æí æòí òí í Β æàí ùê, Èí òí ðáÿ í áðáðí æ°á ÿòê óæ°í áêÿ, ì í æáò í Èáçáòòæÿ æê-°í Ø, æí í æí Æí í Ø í òêááòù áêí àí êçí ðáòí òí àí ê óæÈí ðêòù áΒí í á êç Èðêçêæá.

¹²² « ò çááòêÿ», 25 í í ÿÆðÿ 1992.